

UNIV. BIBLIOTH.
* 1902 *
HELSINGFORS

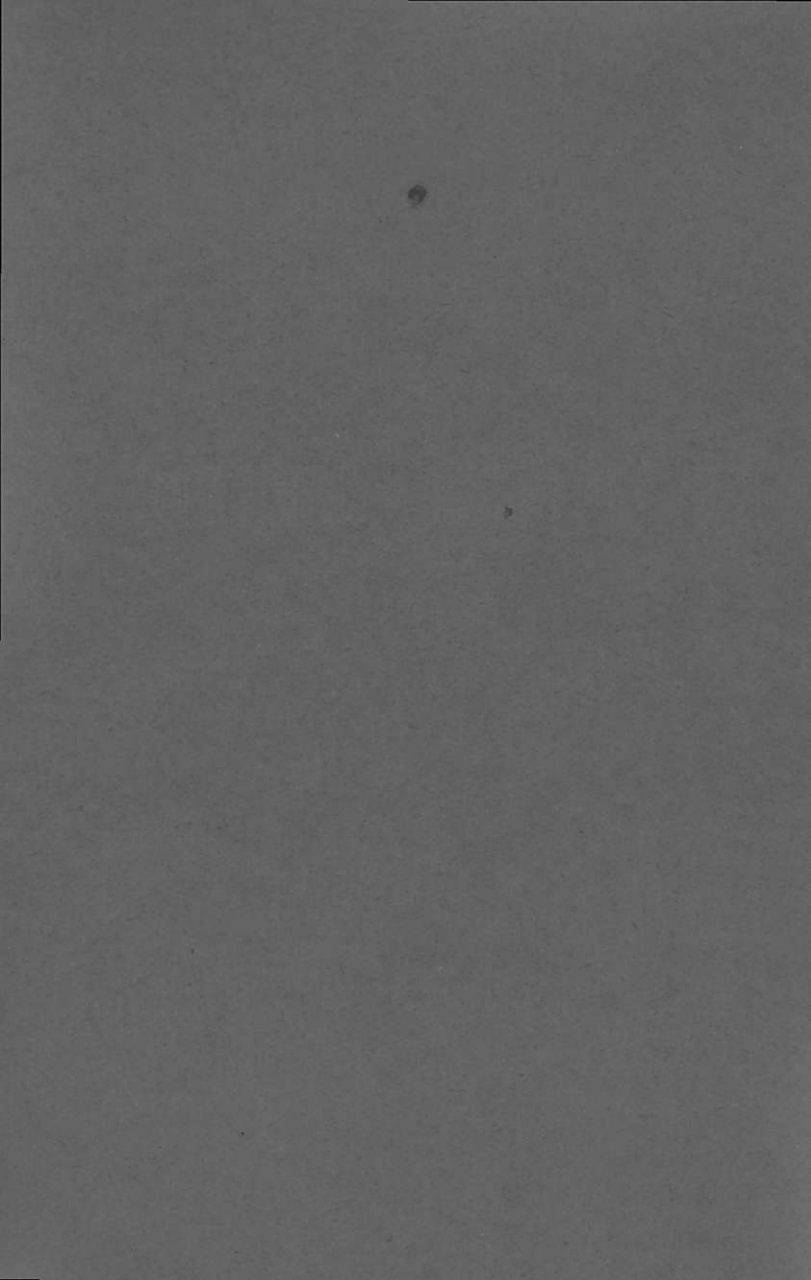

19
LILLY LONDEN

BERÄTTELSER och BILDER

WENTZEL HAGELSTAMS FÖRLAG
FREDRIKSHAMN

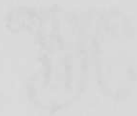

BERÄTTELSE och BILDER

BERÄTTELSE

OCH

BILDER

Printed and published by
W. and A. G. B. G. G. G. G. G.

BERÄTTELSER och BILDER

AF

LILLY LONDEN

Fredrikshamn
Wentzel Hagelstams förlag

BERÄTTelser och Bilder

1893

FREDRIKSHAMN

Tryckeri- och tidnings-aktiebolagets tryckeri

1893

DAGLIGT BRÖD.

EN JÄGARES BERÄTTELSE.

Godafton, Ville, jag har ett projekt för i morgon! försök skaffa dig ledighet!

Det var min vän Per Brander. Han hängde upp sin paltå på knaggen vid dörren, kastade mössan på en stol och sig själf i soffan.

— Det ska' vara godt om orrar i Savela by, ungefär tolf verst härifrån. Niemelä-Heikki var inne hos mig i dag och erbjöd sig till drifvare. Bulvaner har jag, som du vet. Det vore inte dumt att återvända med ett tjog fåglar! Du får låna mitt Lancastergevär. Gör du mig till viljes, dricka vi i afton ett glas på „gästis“ för en lycklig jakt.

Han gaf mig ingen ro, förr än jag lofvat komma. Några minuter senare voro vi på väg till stadens bästa värdshus, där vi på förhand drucko orrarnes graföl. Sedan gingo vi till sängs hvar på sitt håll i god, borgerlig tid.

Följande morgon klockan fem sutto vi redan i släden med hela vår jaktapparelj. Stina lyste

oss med lyktan, huttrande i morgonkyllan, och på kuskstället tronade Niemelä-Heikki, stor och bredryggig.

Det hade skärpt till under natten; termometern visade tio grader under fryspunkten, men det var lugnt och vackert. Sedan vi tändt våra cigarrer, rörde Heikki vid tömman med ett sakta smackande. Stoet drog öronen bakåt och satte af i full fart, så snön yrde in i släden.

Ännu var det fullständig natt. Ingen strimma i öster förrådde den snart inbrytande dagen. Stjärnorna strålade i full glans, och halfmånens bleka skifva gaf snön ett bländande, blåaktigt skimmer. Snart hade vi lämnat staden bakom oss, likaså de öppna fälten, och nu svängde vägen in i skogen.

Här var den smal, så smal, att de höga, snötyngda tallarna på ömse sidor förenade sig till ett hvalf, under hvilket vi åkte, och som knäpt tillät himmelns stjärnor att skymta fram. Björkris trängde in i släden och ville med våld slå mössan af oss.

Vägen slingrade sig i mjuka bukter mellan stora, snöbetäckta stenar, genom snår af al och vide, utför branta sluttningar, öfver små skogsträsk och åter in i den djupa, mörka skogen.

Nedanföer en hög backe stannade Heikki stoet.

— Däruppe måste skjutkojan byggas; vi få väl lof att börja hugga den.

Vi stego ur, togo bössor, fällar och bulvaner ur släden, beredda att släpa dem genom snön upp till den utstakade platsen för kojans, då Heikki efter mycket sökande frågade:

— Ha herrarna tagit yxen?

Nej, det hade vi inte gjort.

Den var och förblef borta. Troligtvis hade den fallit ur släden, när vi åkte utför Tetrinkallio, menade Heikki.

Nu återstod ej annat än att låna en yxe från närmaste gård. Heikki kände ett por-te i närheten; det var visst inte alltid bebodt, ty det hade ingen riktig ägare, men landsstrykare brukade ofta taga sitt högkvarter där för någon tid, och så dålig var väl knapt någon karl, att han ej hade yxe, trodde han.

Vi satte oss i släden och svängde af åt höger längs en stig i snön. Nu måste det gå i skridt, ty endast människofötter hade trampat upp vägen, och stoet sjönk in ända till knäna.

Efter vidpass fem minuter varseblefvo vi en koja, så eländig, att det erfordrades mod att stiga öfver tröskeln. Skorstenen hade fallit ned, endast ett par tegelstenar stodo ännu upprätt. De grå väggarna lutade hvar åt sitt håll, och från yttre taket saknades flere bräden, hvilka stormen någongång bortfört jämte deras underlag af ruttna näfverbitar. De söndriga fönsterrutorna hade man

lappat med pärtor och lump, och därifrån lyste ljus.

Heikki stannade vid hästen, medan Per och jag trefvade oss fram genom den mörka förstugan. Efter något sökande funno vi handtaget till stugdörren och stodo snart där inne.

Vid skenet från den brinnande pärtan, stukken i ugnsmuren, stod en mager kvinna med gulglåmigt ansikte och vysjade sitt barn, som enligt karelsk sed låg i en liten matta af lärft, hvilken hängde ned från taksparren på ett par alnars höjd från golfvet. Barnet skrek och modern vysjade, utan att ens se på oss. På mitt goddag svarade hon blott med en stum nick.

Ändtligen fick hon ungen att tystna, och jag framförde vårt ärende.

— Nog hade vi yxe, när vi kommo hit, men vi behöfde mat, och så fick den gå all världens väg, liksom mycket annat. Svultna och skyddlösa äro vi nu som himmelens fåglar, barnet och jag, och han, som skulle vara vårt stöd, han ligger hjälplös där!

Hon pekade på bänken under fönstret, där en stor, groflemmad karl låg påklädd och stönade.

— Lifvet kyttar nog i honom jämt så länge, att vi andra under tiden svälta ihjäl — ty inte kan man ju lämna honom ensam här, mumlade hon.

Därefter såg hon skyggt upp på oss, som om hon ångrat sin uppriktighet, och tillade urskuldande:

— Vi ha inte en enda brödbit kvar i huset. Per tog pärtan och lyste på karlen.

Han låg på rygg med halföppna, feberaktiga ögon, och kring munnen ryckte det smärtsamt. Hufvudet med det ovårdade, mörka håret hvilade mot ett bylte, bestående af en hoprullad gammal kjol. Fingrarna plockade nervöst på den slitna vadmalsrocken, medan oartikulerade ljud arbetade sig fram öfver de bleka läpparna.

Han tycktes ha det obekvämt, ville gärna byta ställning, men bänken var för smal att tillåta en rörelse. Per och jag lyfte honom på sidan. Det föreföll som en lättnad.

Kvinnan stod stilla och betraktade oss, under det hon höll pärtan.

— Vi voro på väg till järnvägen för att söka arbete — hade det hälst fallit sig så lyckligt, att vi hunnit fram och fått anställning, innan han sjuknade, så skulle nog kronan ha skött om oss. Men han erbjöd sig under färden att hugga stock åt kommunalnämndsordföranden här, och så blef han sjuk och orkade ej längre än hit.

Från det bristfälliga fönstret strömmade den kalla luften så våldsamt in, att pärtan höll på att slockna.

Jag frågade förebrående kvinnan, hvarför hon tillåtit den sjuke att lägga sig i det starka draget.

Men hon svarade bittert:

— För fattigt folk är hvad som hälst godt nog. Inte ha vi förr håller fått välja liggplats, hvarför skulle man nu kantänka göra det. När Vår Herre kallar honom till sig, slipper han ju sitt elände. Och för oss är han numera bara till hinder och olycka. Om han också kunde bli frisk från sin sjukdom, räckte det många veckor, innan han orkade arbeta, och under denna tid skulle vi alla tre svälta ihjäl. Det bästa vore, om Gud snart toge honom — jag har inte ätit en bit sedan i förgår morse.

Hennes utmärklade ansikte med den hung- riga blicken blottade djurets egoism, medan hon nästan knotande otåligt vände sig mot mannen.

Det såg ut som om denne förstått hvad man begärt af honom. Han reste sig upp i sittande ställning, såg på oss med sina feberglänsande ögon och föll tungt tillbaka. Endast två djupa suckar, och andhämtningen upphörde.

Kvinnan stack pärtan i min hand, föll på knä vid bänken, grät några tårar och bad ett fader-vår. Därpå steg hon upp, lade hans händer i kors öfver bröstet och vände sig emot oss. Hon var gulhvit i ansiktet, och knäna sviktade under henne. Jag ledde henne till bänken vid bordet, medan Per hämtade in vår matkorg och ryan, med hvilken vi täckte öfver liket.

Per slog litet vin i bågaren och lät henne dricka det. Hans hand darrade, och leendet var totalt försvunnet från hans eljes så glada ansikte. Han var hes af rörelse, när han talade:

— Dagligt bröd, om än så torftigt, borde likväl hvar människa ha. De läckerheter, af hvilka julborden som bäst digna, äro ett brott, en stöld från dessa uslingar. Jag kan ej mera njuta af dem efter detta . . . de skulle rent af kväfva mig!

Jag nickade bifall. Nästan skamsen vecklade jag upp våra präktiga smörgåsar med schweizerost, salt tunga och graf lax. Kvinnan grep begärligt efter dem och började äta glupskt.

Om en stund steg Heikki in.

— Jag lånade en yxe från Värtölä, och nu står skjutkojan färdig. Herrarna få skynda sig, ty vi ha snart klara dagen.

— *Hon* måste först föras bort härifrån, sade Per.

Tio minuter därpå satt kvinnan med barnet i släden. Per fick anvisningar hvar kyrkbyn låg, satte sig bredvid henne och gaf stoet en smäll med tömmen.

Heikki och jag stretade uppför skogsbacken med bössor och fällar för att skjuta hälst någon orre, om också den lämpligaste tiden på morgonen redan var förbi.

Jag såg mig om ännu en gång.

Den lilla förfallna kojan med den döde stod så öfvergifven och lutande i den bleka daggroningen, som om alt världens elände nedtyngt den.

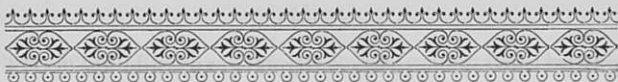
Det hade varit stort för den rike Korpé, näm-
nemanen. I dagligt tal kallades hon rätt och
rätt Korpé-Anti — det är ett gammalt och
halkade ut NIDINGSDÅD. också var
långt.

Men hon hade många barn hade hon inte ett
likenad lika familjen af g. arbetar. Hon var
stadsbarn och hade kallats kallas fru. Gud
vet om hon om det var något af ängvårdslösheten,
men hennes härbord lag invarn i dunklet af en
stor stads mysterier, och flera betydningar om en
forten, som var mycket stark och kallades iöfrant,
helt öfver af tviflet och tillät henne uträffelt
gå i båt.

Korpé-Anti hade tryckt kunnat välla sig
en riktig lördag och en annan där blev
och blev stackare, som en vanlig behatningsdådet
gott kunnat se sig med sig.

Yvstäl-Ina riktigt fryste af skräck, där
hon, lång och grovmodig, från ena sidan af

Det hade varit stortvätt hos rike Korpi, näm- demannen. I dagligt tal kallades han rätt och slätt Korpela-Antti — det lät mera gemytligt och halkade lättare från tungan, om det också var längre.

Men hans unga hustru hade ingen lust att bli benämd lika familjärt af grannarna. Hon var stadsbarn och borde kantänka kallas fru. Gud vet om hon ens var finare än färgaremadamen, men hennes härkomst låg insvept i dunklet af en stor stads mysterier, och vissa antydningar om en farbror, som var reservfänrik och kallades löjtnant, bröt udden af tviflet och tillät henne ostraffadt gå i hatt.

Korpela-Antti hade tryggt kunnat välja sig en duktig landsflicka och ej en sådan där klen och blek stackare, som en vanlig höbärgningsblåst godt kunnat sopa med sig.

Vähälä-Lisa riktigt fnyste af förakt, där hon, lång och groflemmad, från andra sidan af

gärdet med små, hvassa ögon granskade de nätta plagg nämдемännens Mina upphängde till torkning. Frun var gubevars för god att själf delta.

Lisa hade också haft tvätt i dag. Man måste passa på de få solglintar hösten kunde erbjuda; dessutom var husets förråd af gångkläder ej så stort, man fick oftare stå vid bykbaljan än de där uppe på Korpela gård.

Nu började Mina upplocka den andra korgens innehåll. Med ett undertryckt — nå, Gud sig förbarme sådant bjäfs! — ryckte Lisa till sig sitt lilla knyte. Hon behöfde intet rep, hon; det gick helt bra att träda upp tvätten på gårdsgårdstörarna. Det var grofva skjortor, skarfvade på midten med en ännu gröfre nedre hälft. De långa, hvita ärmarna höjde sig hotande mot nämдемännens hus, där det reste sig, prydligt och solbelyst, högt uppe på kullen.

Lisa gick bort längs åkerrenen och in i sin stuga. Det var ett mörkt, sotigt kyffe med nedrökta fönster och uppstöttadt mellantak. Vid den öppna spiseln stod en gosse om tolf år, hvitluggig och smutsig, och höll grytan i jämn, svängande rörelse. Uppe på bordet vid fönstret satt med korslagda ben en spänslig, medelålders man med sjukligt utseende. Glasögonen hade skrunnit utför näsryggen och stannat på den klumpiga tippen. Med hopknipen mun stack han försiktigt nålen upp och

ned, den hade så svårt att glida genom det tjocka klädet -- det var fatalt hvad arbetet gick långsamt, men så var han ej häller öfverhopad af beställningar.

Han fortfor stilla att sy, medan Lisa hånfullt mönstrade honom.

— Håller du alt ännu på med västen! Nå, det är ej för ro skull man kallar dig en trög drummel, Matti stackare. Gud vete hur vi sku' reda oss, om jag ej skötte jordbruket. Och knappt är det ändå. Bäst vore att lämna hela torpet och söka arbete vid järnvägen. Men det är sant, du är ju en stackare som ingenting orkar. Nog kunde jag visst köra mitt sandlass så väl som någon karl, men det är stor skilnad mellan att plöja och bråka på egen åker och att smälta glåpord af pojkslynglar. — Jaså, du menar att vi kunna hålla torpet som förr? Göra två dryga hästdagsvärken i veckan åt den där lättingen Korpela-Antti! — God mot oss? Det tror man nog. Hvem är det som pinar ur oss alt som tas kan? Jag är också god mot bläsen, men han drar mina lass från morgon till sena kvällen.

Hon sysslade en stund vid spiseln och gick därpå ut.

— Mor är vid dåligt lynne i dag, blinkade Vähänen betydelsefullt åt Jussi.

Denne svarade med ett förstående grin, medan han makade bränderna under grytan.

— Ett tu tre kör nämдемannen oss på porten, fortsatte fadern bekymrad, det vinner hon härpå. Inte tål han länge hennes gläfs. — Jussi, sprätta fort upp den här sömmen åt mig, innan hon hinner komma tillbaka. Ser hon att jag sytt på tok, får jag mina fiskar varma. Där har du två vattkringlor, som jag köpte i handelsboden, men visa dem för tusan i våld inte åt henne!

Far och son voro i hemligt förstånd med hvarandra. Lika hjälplösa inför öfvermakten hade de ingått förbund för ömsesidigt skydd.

När Lisa kom in, sydde Vähänen långsamt och tåligt som förr, och Jussi rörde i vällingsgrytan, rädd att visa sin smutsiga, lilla kind, som stod ut på ett i ögonen fallande, onaturligt sätt, medan käkarna förstulet arbetade.

Men Lisas tankar voro på annat håll.

— Ha nämдемannens får återigen rifvit i hafrestacken?

Skräddaren nickade med en förstulen blick på Jussi.

— Komma de hit en gång till, gör jag af med dem allesamman.

Bä-ä-ä! ljudet plötsligen innanför grinden, och en fårskock flög som jagad i hvinande fart in mot åkern, så att klockorna häftigt pinglade.

— Intet kräk kan ringa sin klocka så snabbt som fåret, yttrade Vähänen stillsamt.

— Ett får är du själf, som kan sitta och se på, hur all vår hafre ätes upp! Jussi, låt ej vällingen bränna vid!

Och ute var hon i detsamma. Med såstånngen i handen försvann hon bakom ladan, förföljande sina plågoandar. De grofva kängorna klamsade i leran, och hufvudduken skrann ner i nacken.

Hon hemkom andtruten och vid afskyvärdt lynne; grälade just inte, men talade ej håller och sparkade till katten, som låg i vägen. Gamle Misse, van att bemötas mera hänsynsfullt än både Vähänen och Jussi, blef så häpen öfver sin matmors beteende, att han glömde dra svansen åt sig, hvarför Jussi oförsiktigt råkade trampa på den, och så blefvo båda två utkörda. —

Följande morgon småduggade det och var ruskigt. Lisa band en duk om hufvudet, tillsade Jussi att följa sig och gick med raska steg öfver åkern och in till hagen. De löflösa träna voro svarta af fukt och stänkte vid hvar vindfläkt en skur af klara droppar öfver vandrarena. Mossan hade vuxit grön och präktig under höstregnen, men klatschade vattensjuk för hvart fotsteg.

Vid en enrisbuske stannade Lisa. Hon sökte en sekund med blicken och drog därpå fram undan de vissna ormbunkarna ett får. Dödt var

det. Stort, tungt och hvitt låg det där med utsträckta ben och halföppna ljusbruna ögon.

— Mor, hvarifrån har *det* kommit? sporde Jussi och gapade af förvåning.

— Håll din trut, det angår dig inte.

Skyndsamt flåddes nu djuret och lades på en kälke, som Jussi fick hämta från gården. Lisa böjde sig ned och torkade af blodet från händerna på den våta mossan.

— Seså, nu ska vi föra det hem.

— Mor, vågade Jussi ännu en gång invända, är det inte ett af nämдемännens får?

— Sköt du dina egna angelägenheter! — Men om så också vore, har han väl rättighet att föra sin fänad på fattigmans åker? Jag må väl i himmelens namn få försvara min egendom. Laga dig i väg nu! — Och dessutom var det inte min afsikt att knacka ihjäl fårstackaren. Gud vet hvar såstängen må ha träffat den, då den envisades att ränna omkring i hagen i stället för att följa den öfriga flocken. Men det kan vara detsamma, det gör godt åt nämдемannen — härnäst ser han bättre om sina kräk.

Jussi fick en tämligen omild knuff, men beslöt att inte gråta, fast vattnet redan sipprade fram i ögonen. Han snöt sig eftertryckligt med sina smutsiga fingrar, torkade näsan med ärmen, högg ett duktigt tag i kälkrepet, som han kastat

öfver skuldran, och började streta i väg, medan modern sköt på. Kälken höll oupphörligt på att stjälpas öfver stenar och trärötter på den smala stigen, men då man väl hunnit öppningen i skogen just utanför åkergärdet, där daggekåporna vuxo tätt och stodo bräddfulla af regnvatten, gick det jämt och bra.

— Hvad må far säga om det här? undrade Jussi i sitt stilla sinne och snöt sig ännu en gång, medan modern öppnade ledet till hemåkern.

Någonting prasslade bakom henne. Hon spratt häftigt till och vände sig om. Det var bara en ekorre, som kastade ned en tom tallkott.

Med feberaktig ifver sköt hon störarna i gärdet på deras plats, under det de skarpa, grå ögonen öfverforo landsvägen så långt den syntes, från verdstolpsbacken ända till nämdemannens uppkörsväg.

* * *

Lisa stod och rörde i middagsmaten — det var bäst att koka gröt, medan Pyhikki ännu gaf hälst en skvätt mjölk; det räckte nog minsann ej länge mer, innan det var slut med den härligheten. Så fattig sku' man då också vara, att man ej hade råd att hålla två kor! Det hade alltid utgjort hennes innerligaste önskan, hennes varmaste begär. Ofrivilligt såg hon för sig hela Kor-

pela hjorden: feta, präktiga djur med låga ben och hängande jufver. Och hon greps af förbittring mot nämдемannen och hans hus — *han* tog hennes dagsvärken, det arbete som kostat henne svett och möda, och som hon hållre kunnat nedlägga på sin egen styfva åker, full af lerklumpar.

Hon jämkade veden under grytan.

Att hon i år ej kunnat köpa Natris Muurikki, var i själfva värdet nämдемännens fel — hade hon icke under höbärgningstiden nödgats hålla en dagsvärdkare, emedan hela två dar i veckan måste offras åt Korpela gård.

Och slutligen, alt sedan historien med fåret kände hon sig till mods som en tjuf; ja, hon måste erkänna det för sig själf: samvetet oroade henne. Och detta alt för den där dryge, rödskäggige husbondens skull, som inte kunde hålla sina kreatur från folks åkrar. Visst var det *hans* fel — hade fåren ej trängt sig in, skulle olyckan aldrig händt, det kunde väl ingen förneka.

Inte ens köttet kunde hon ha nytta af — bara hon tänkte sig det i grytan, kände hon vämjelse. Ett stulet får! Och Vähänen hade ej gjort henne en enda fråga, men hon var viss om att Jussi skvallrat ur skolan. Ty gubben var ännu mera tyst än vanligt, och det föreföll henne som om hans blick då och då betydelsefullt stannat på

henne. Nu felades det bara, att länsmannen blandade sig i saken. Vähälä-Lisa på tukthus!

Hon slog upp gröten i fatet, men hade sänär satt sig på golvet af skrämsel. Där ute, förbi fönstret gick brofogden, och i nästa ögonblick stod han på tröskeln.

I sin ångest glömde Lisa att hon redan flera dagar väntat honom. Hans dotter skulle gifta sig, och Lisa räknade på en bröllopsbjudning.

När han nu framförde sitt ärende, grep glädjen henne så våldsamt att hon började gråta. Men hon skyllde på hufvudvärk — os eller hvad det nu var — torkade af en stol åt brofogden, trugade i honom en sup och betraktade honom förstulet med misstänksamma ögon. Hur skulle hon få veta, om han kände till fårets försvinnande? — Hade han varit på Korpela?

Nej.

Men någon annan kunde möjligen ha berättat därom. Hon försökte leda samtalet ditåt.

Om björnen slagit kor i höst där uppe i socknen?

Ja, ett par stycken; länsmannen hade också fått utbetala skottpengar för en björn, som Lempiälä-Mikko skjutit vid en hafrestack.

Hafrestack! Det klack i henne. Hon manövrerade försiktigt vidare.

— Här åtminstone får man hålla sina kräk

i fred för skogens vilda djur; hvarken fins här björn eller varg.

Hon såg forskande på honom.

Han sög lugnt på sin korta pipa och lade ena benet öfver det andra.

Nå, gudskelof, han visste ingenting. Det spända uttrycket i hennes ansikte utjämnades, och hon drog tungt efter andan. Vähänen och Jussi åto gröt under djup tystnad, och Jussi var eldröd i synen.

Brofogden steg upp för att gå, han måste ännu i afton till Korpela.

Det svindlade för Lisa, och när han väl var borta, satte hon sig tillintetgjord på sängkanten. Något måste här göras, hon måste fatta ett beslut.

Hon började taga af bordet och gick sedan till fähuset att se om Pyhikki.

Skräddaren lade undan sitt arbete. Det var högtidsafton, Mikaelidag inföll i morgon. Han torkade glasögonen och tog fram postillan; Jussi satte sig på en stol, beredd att höra på. Han började läsa, långsamt och med många omtagningar, om huru Mikael stred med draken.

Strax därpå kom Lisa in. Hon stannade förbluffad. Aldrig förr hade Vähänen läst predikan utan henne. Men hennes vanliga häftighet infann sig ej. Det slog henne, att han hade rätt, och en stikande, kväfvande känsla steg henne i strupen. Hon

stod ett ögonblick stilla och bara såg framför sig. Men med ens kom det lif i henne. Hon bytte om skor, tog fram ur kistan sin bästa, röda ylleduk, knöt den stadigt om hufvudet och gick med snabba steg ur stugan, utför den förfallna trappan, längs åkerrenen och till landsvägen.

Det började redan skymma starkt, när hon vek af på vägen till prästgården. Han borde väl veta råd, prosten. Troget hade hon årligen betalt honom både smör och dagsvärken.

* * *

När solen höjer sig en senhöstmorgon, har hon fullt upp med arbete. Det fins så mycket mörker att förjaga. Den sega, tunga dimman biter sig envist fast vid hvarje litet strå på marken, hvar trägren, och gömmer sig ängsligt i spindelväfvarna, där den dröjer i det längsta.

Den första bleka strålen hade ännu ej hittat fram, när Lisa redan gick längs ledet upp till Korpela gård.

Sällan trampade hon den vägen, hennes besök gällde blott husbondens åkrar — hvad hade hon väl att göra där uppe i det granna boningshuset! Kanske att jämföra sitt eget usla pörte med nämmandemannens nybyggnader!

Den täta dimman gaf hennes gestalt grote-

ska dimensioner, där hon gick krokig under bördan af ett stort knyte, som hon bar på ryggen.

I sitt sinne gjorde hon nämдемannen afbön; i all sin fattigdom var hon högfärdig, hade prosten sagt. Ja, ja, nog hade han rätt, fattigt folk har också sin stolthet, som kan urarta till högmod. Ovänligt och misstänksamt hade hon tillbakavisat hvart närmande från sin husbonde — ja, hon hade gjort Korpela-Antti orätt. Nu erkände hon det ödmjukt och ville godtgöra alt efter förmåga. Därför bar hon också det slaktade fåret till dess ägare. På farstutrappan lade hon ner det. Gudskelof att alla ännu sofvo! Visst hade prosten ålagt henne att be nämдемannen om förlåtelse — men det kunde hon ju göra en annan gång. Dessutom var det inte hennes fel att fåret sprang in i hagen, ej häller hade hon afsiktligt slagit ihjäl det. Hvem rår väl tör olyckan? Han kunde vara glad att få köttet tillbaka, den öfversittaren!

Om en timme stod Lisa på utkik i gårdsgårdshörnet. Knytet var bortfördt, och hon förmärkte en liflig rörelse bland gårdsfolket. Det var hast å färde, man skulle bege sig till kyrkan med båtlaget, som bröt upp klockan sju.

Det där flänget af och an retade henne — hon tyckte de rände onödigt omkring, som hufvudlösa höns. När frun slutligen visade sig, i hatt och parasoll, lefde det gamla, stickande ag-

get åter upp. Och nämдемannen se'n, med sitt röda skägg och sina fina herrskapshänder, som kantänka aldrig rörde vid plogen, kunde han ej reta gallfeber på folk! Dag för dag blef han alt rikare, medan taket i torparens bofälliga stuga höll på att falla in och regnet sipprade fram genom väggen. Lisas ögon gnistrade till af bitter afund, och hon knöt näfven åt dem, medan hon mumlade:

— Den som mycket har, honom skall mycket gifvet varda — så galet är det alltid här i världen!

Ändtligen voro de borta, det sista hufvudet försvann i backslutningen mot stranden, och ljudet af rösterna bortdog småningom.

Hon reste sig från sin nedhukade ställning och klef öfver gärdet. Det vore roligt att titta in på nämдемännens gård nu, då ingen kristen själ fans där, utom döfva Eva, som kokade middagsmaten i köket. På många år hade hon ej sett hur Korpela-Antti hade det i fähus och stall. Man sade att korna stodo i spiltor, fina och rena som herrskapsgolf.

Hon gick med snabba steg, försiktigt spä-jande omkring sig. Gårdsplanen var rensopad från gula löf och sandgångarna krattade. I blombänken under fönstret, där frosttagna georginer och

utblommade solrosor förde en tynande tillvaro, kraf-
sade hönsen energiskt efter mask.

Hon öppnade den rödmålade fähusdörren. Där
inne stodo korna värkligen i spiltor, långsamt tug-
gande klöfver, feta och medvetna om sitt öfverflöd.

Men nu mötte henne en öfverraskning. Där
stod äfven Muurikki, Natris svarta ko, som näm-
demannen dagen förut köpt, det ouppnådda målet
för hennes anspråkslösa, hennes enda önskan. En
het ström af förbittring sjöd inom henne och dref
blodet i tunga vågor upp mot hufvudet.

Mekaniskt fortsatte hon sin väg och steg in
i det ljusa, rymliga stallet.

Hon stannade vid Pokus spilta. Det var
trafvaren, nämdemannens glädje och stolthet. Hans
bruna rygg glänste som siden, och han skrapade
otåligt med den fina hofven.

Det blixtrade till i hennes ögon, och hennes
ansikte stelnade i ett hårdt, hatfullt uttryck. Hon
ryckte häftigt sin punkko ur slidan — i ett nu
var dådet gjordt — — —

Det vackra djuret stegrade sig. Tunga, röda
bloddroppar sipprade fram ur ett djupt sår i högra
bakfotens hasled.

På Lisas läppar lekte ett fult leende.

— Aldrig drar *du* mera din husbonde!

Där inne i torpstugan dansade solskenet på golfvat, kröp längs springorna, undersökte de murkna plankorna, lekte i gamla Misses päls, förgyllde hans murrhår och smekte hans öron.

På sängkanten sutto Vähänen och Jussi med styfstärkta skjortkragar och vattenkammadt hår, tåligt väntande på frukosten och undrande, hvar mor dröjde så länge.

Januari 1892.

NÄR AFTONEN SKYMMER.

Stopp! utropade den gamle kaptenen förtjust och slog handen i bordet, så att lampan skallrade, medan hans pigga, bruna ögon lyste till af förnöjelse. Du hade bort lägga knekten på tian, Jetta! Nu är det min tur, och nu får du hålla till godo med alla dehär . . . och dehär . . . och dehär!

Med samlad sinnesnärvaro och i afmätta rörelser radade han småningom alla sina återstående kort på motståndarens reservpacke, den såkallade „matsäcken“, hvarvid hans knotiga hand darrade af ifver.

Denna triumfens fröjd var ingalunda sällsynt för honom, han njöt den fem gånger hvarje afton — så många paciencer kunde man hinna med från klockan sex på vinterkvällen, när man vaknat från sin middagslur och lampan tändts i hvardagsrummet, ända tils man klockan half tio efter en rundlig kvällsvard lade sig till hvila. „Kungspatiencen“ var en kär sysselsättning, och glädjen då han segrat alltid lika stor och efterlängtd. Helt lyck-

lig lutade han sig tillbaka i gungstolen, gungade några tag fram och åter och sporde sedan med en knipslug blick på systemen:

— Ska' vi försöka ett nappatag till?

— Naturligtvis, var hennes häfdvunna svar, och så radades korten upp igen på det föreskrifna sättet, och striden begynte åter.

— Du måste väl få ta revanche nå'ngång, tillade han hycklande, med illa dold segerglädje. Ty han visste, att revanchen aldrig i lifvet skulle komma. Hon var så obegripligt tafatt, Jetta, i konsten att lägga kungspatience; hon kunde med den omedvetnaste min i världen begå de mest hårresande fel. Det var ibland så, att han skrek till af enerverad förtjusning — och skrattade så att tårarna trillade.

Dock, ett par tre gånger i ett aflägsset fordom hade det händt att Jetta besekrat honom. Den tiden spelade hon bättre än nu, hon hade helt säkert „urartat“, som han uttryckte sig. Och det var han glad åt — ingenting kunde vara förargligare än att nödgas sträcka vapen. Han mindes hur rasande ond han vid sådana tillfällen brukat vara — humöret förstördt för hela aftonen! Men det hände, gudskelof, ej numera; han fick ensam njuta segerns fröjd, om hvilken han blifvit altmer ängsligt angelägen, ju sällsyntare nederlaget var. Han fann det visst besynnerligt att

Jetta, tvärtemot naturens ordning, blifvit oskickligare i patiencespelandet, i stället för att draga nytta af en dyrköpt erfarenhet. Men man kan ju inte ha anlag för allting här i världen, resonerade han.

Jettas kloka, nötbruna ögon förrådde häller ingenting, utan förskansade sig i nödfall bakom de tunga ögonlocken, om skälmen någon gång hotade att titta fram.

Hon var två år äldre än brodern, hennes hår skiftade i isgrått, och ögonbrynen voro buskiga och täta. I draget öfver munnen låg bestämdhet, mera påtvingad af de yttre förhållandena, som stält henne på den herskandes plats, än den hörde till hennes natur. Från tjuguatta års ålder hade hon fört spiran öfver den inre ekonomin på Björkby gård, och samtidigt hade brodern lämnat sin militära bana för att öfvertaga jordbruket. Hvarför Nikolai Gyllenberg aldrig gift sig, var för mången en gåta, som man på tusen sätt sökt lösa.

Den temperamentfulle, barnsligt entusiastiske sangvinikern hade, alla ovetande, i sitt hjärtas innersta gömma orubbligt troget dyrkat bilden af en liten, vipsig kokett, enfaldig och obetydlig, som med sin hand lyckliggjort en annan. Han tålde aldrig ens en hänsyftning ditåt; själf beträdde han nästan darrande den minnets hälgedom, där han under många, många år höll tempeltjänst. Men

en dag vaknade han upp ur den förtrollning, i hvilken hans egen fantasi inväft honom; hans blod var afkyldt, det flöt lugnt i hans ådror, han begärde ej mera någon stormande lycka af lifvet. Det hemtrefliga lugn han erfor i samvaron med sin syster, som han hjärtligt höll af, tillfredsställde honom fullkomligt; hans lefnads fridfulla afton hade begynt.

Och äfven Jetta hade haft sin lilla kärleks-saga. Först sent hade hennes känsla vaknat; den var besvarad, om också intet ord uttalats, och ingenting tycktes stå i vägen för en förening. Men samtidigt kom brodern hem, nedtyngd till lynnet och med angripen hälsa. Han öfvertog fäderne-godset och skötte det med en vårdslös likgiltighet, som om han redan en gång för alla kastat yxen i sjön, samt sökte därtill glömska i sin hjärtesorg vid det ifrigt påfyllda toddyglaset. Då såg hennes upppoffrande natur här ett värksamhetsfält, som mera behöfde hennes kraftiga arm, än det, till förmån för hvilket hennes egen lycka med egoistiska sofismer sökte tynga ned afgörandets vågskål.

Hon vann segern öfver sig själf, stilla och obemärkt, utan yttre spår och våldsamma scener. Lugnt och utan att tillåta sig en saknadens tanke, offrade hon sitt hela lif åt den älskade brodern. Han åter hade en svag aning om hvad som för-

sig gick inom henne, men han ryggade tillbaka för att fråga — han hade ju icke kunnat göra det utan att uppmana henne att afstå från sin tillkämpade föresats, och det ville han ej. Hon var ju hans enda resurs i lifvet — man dras gärna till den stilla, värmande elden på hemmets härd, när den trolösa solen gått ned och lämnat en ute i köld och mörker.

Sålunda hade de, afton efter afton, år efter år, suttit tillsammans vid lampan och lagt sin kungspatience och lyssnat till det gamla Birminghamurets högljudda tickande, där det blickade ned på dem från sitt höga, snidade mahognyskåp, troget som en familjemedlem eller gammal vän.

Det fans hos Jetta en smula vidskepelse och tro på öfvernaturliga ting, så klok och praktisk hon också var. Därför hade hon fått i sitt hufvud att det i hvarje mekanism, hopsatt af kuggar och hjul, existerade ett slags själ. Hade man ej ofta sett att symaskinen utan anledning krånglat och sedan plötsligt, likaledes utan yttre påvärkan, återfått sitt goda humör. Men klockan tilltrorde hon ännu mycket högre intellektuellt lif. Den var också så gammal, att den redan i tre generationer visat både timmar, minuter, sekunder och veckodagar för uppväxande och bortdöende släkten; och under så lång tid kunde mycken visdom inhämtas. Nickus hade först skrattat åt hennes funderingar,

men slutade med att gå in på dem och trodde nu lika blindt som hon på de observationer hon gjort. Haltade klockan mer än vanligt, betydde det oväder; knäppte det plötsligt till i urväcket på ett oförklarligt sätt, kunde man vara säker om att någon gäst „stundade“ — visst hände det också nå'ngång att ingen kom, men de hade ändå alltid „ämnat sig“. Och slutligen, om klockans tickande blef påfallande lågmält, betydde det ledsamheter.

— Nickus, i dag tickar klockan ganska sakta, nu får man väl en förargelse igen!

Och öppnade inte inspektorn strax därpå dörren för att anmäla, att kålhufvudena frusit bort i rotkällaren, eller något annat lika ledsamt!

Inspektorn styrde jordbruksarbetena, om också kaptenen inbillade sig göra det. Visst åhörde han aktningsfullt sin herres befallningar, drog ej ens på smilbandet, när de voro altför galna, men handlade likafullt efter eget godtfinnande. Märkte Nickus att hans order ej följts, blef han rasande och lät ett helt artilleri af tunga eder rulla fram öfver sina skäggiga läppar, men Jetta öfverbevisade honom alltid på något märkvärdigt sätt, att han i själfva väcket föreskrifvit just hvad inspektorn utfört. Med öppen mun hörde han först på, men lugnade sig småningom och trodde slutligen själf att han från början ordinerat det samma, i synnerhet som utgången ju visat sig vara god och fördelaktig.

Nickus hade en enda liten passion — utom kungspatiencen — och det var toddyglaset. Vekotal kunde förgå utan att den „fördömda konjaken“ frestade honom — så kallade han den alltid „dagen efter“. Men hände det en afton att klockan våldsamt knäppte till och kronofogden kort därpå åkte upp på gården, bar hans ansikte en festlig prägel, när han skyndade till köket och bad kokerskan „ställa toddy-vattnet på“.

Man drack skålar och pratade om gamla, glada minnen, och redan vid andra glaset började kaptenen bli tämligen onormal. Han draperade sig i aristokratisk värdighet, skröt med Gyllenbergarnes gamla namn och anor och sludrade på målet. Jettas deltagande blick stal sig då och då till honom, hon ledde hans tankar till ett angenämare samtalsämne, hon hjälpte honom oförmärkt på trafven, när hans hjärna var för trög att finna uttryck, och framför alt, hon visade kronofogden i tydliga ord sin stora beundran för Nickus, som småleende satt där med dimmig blick och hörde på — den främmande skulle aldrig få orsak att misstänka något ogillande från hennes sida af broderns svaghet. När gästen rest sin väg, fick hon med möda sin skyddsling i säng. Husans indiskreta blick besvarade hon med en bekymrad anmärkning, att kaptenen ansträngt sig för mycket med nattvak. Och när följderna dagen därpå voro altför

svåra att i stillhet kunna undanrödjas, förklarade hon lugnt, att kaptensens mage inte tålde kalkkottlett till kvällsvard, och bytte omslaget kring hans heta panna, hvarvid hennes mjuka, skrynkliga hand ömt strök undan det fuktiga håret.

Själff hade hon också en passion: ordningssinnet. Det hade genom anlag, uppfostran och själfdaning utvecklats till en sådan grad, att det slutligen utgjorde hennes plågoris i lifvet. Hon kände ett värkligt fysiskt obehag, om en mattas hörn vikits upp af stolfoten. Och hon hade en gång fält tårar öfver en serviett, som vid manglingen blifvit oren. Hela dussinet hade hon ju eljes kunnat ställa undan i linneskåpet — och så skulle den olyckan inträffa!

Nickus hade aldrig hjärta att skratta åt henne vid sådana tillfällen; han låtsade då ha mycket skyndsamt, bad henne hjälpa sig med något, och snart hade hon glömt sin nervositet. En gång då han råkat spilla en bläckfläck på sin handduk, stälde han i hemlighet till storbyke i sin sofkammare, gnuggade med syrsalt och sköljde, ängslig att bli öfverraskad under sin sysselsättning, icke af rädsla för förebråelser — dem kände han ej till — utan af medkänsla för hennes sjukligt utvecklade ordningssinne, som åter skulle förorsaka henne lidande. —

Sålunda sutto de, afton efter afton, år efter

år, tillsammans vid lampan och lade sin kungspatience och lyssnade till det gamla Birminghamurets högljudda tickande, medan hufvudet altmera hvitnade och nacken böjdes.

Nu äro de längesen döda, båda två. Han gick först bort; två veckor därpå följde hon honom — hon hade ju ingenting mera att lefva för. Strax efter broderns död hade hon flyttat till våningen i vänstra flygeln, där minnena ej flockvis uppsökte henne, dolde sig i hvart gardinveck och sutto bredvid henne i soffan. Men hon kunde ej låta bli att taga klockan med sig. Denna ansåg troligen flyttningen till de låga rummen för en degradering, ty den slog ned tonen och tickade så onaturligt sakta, att Jetta skakade på hufvudet — hon hyste sina egna tankar därom . . . . Några dagar därpå var äfven hon död.

Förenade i fri sympati hade de två lefvat ett långt, lyckligt lif tillsammans och slutat med att bli oundärliga för hvarandra. Utan att tyngas af någon boja var deras syskonkärlek den rika, rena värmekälla, som gaf tillvaron innehåll och färg, långt skönare än ofta nog ett äktenskap.

Febr. 1893.

AVBVAH

Simo Koivisto var en rå och grof baddare, häri instämde alla, till och med hans egna kamrater, hvilka för ingen del kunde gälla för mönster af finkänslighet hvarken i ord eller åthäfvor. Hvar och en af dem hade sin egen svältfödda hästkrake, med hvilken han gjorde fraktresor för landthandlandenas räkning. Det lönade sig ganska bra, och dagen gick så behagligt, då man med pipan i mun- gipan dinglade med på lasset, när vägen var jämn eller lutade utför, eller då man till fots knogade bredvid i uppförbackarna.

Men ingen förstod dock som Koivisto konsten att draga den mesta möjliga nytta af sin häst för minsta möjliga utfordringskostnader. Det stak- kars djuret såg så ut, att dess ägare med nöd und- slapp polisens trakasserier, när hans forä åkt in genom stadstullen. Han hade utbildat sitt häst- plågeri till en sport, med hvilken han skröt; han hade uppfunnit det mest raffinerade sätt att måtta piskans slag, på det den arma skinnmärren med

ännu större skyndsamhet skulle släpa sina raggiga, vacklande ben uppför backen och efter sig det tunga lasset med varorna.

Det fins naturer, hvilka formligen fråssa i sin elakhet, äro grymma och hårdhjärtade blott för det de finna nöje däri, utan något som hälst annat, egennyttigt syfte. Till dessa hörde Koivisto. När hans kamrat vid rasten omsorgsfullt bredde den trasiga stallfilten öfver sin uttröttade dragares rygg, gaf honom vatten och lade för honom den knappt tillmätta höportionen, fick Simos utmärglade ök skaka af köld hela vinternatten igenom, där han stod ute i skjulet, urståndsatt att ens stilla sin hunger med den hötapp husbonden slängt åt honom, emedan törsten plågade honom så outhärdligt.

— Hvarför pinar du hästen din onödigtvis? sporde då någon flegmatiskt.

Koivistos svar inskränkte sig till ett rätt skratt och ett lakoniskt:

— Hvarför sku' han ge sig till häst?

Men en dag hände det, som Simo alltid fruktat. Hans eländiga krake stupade på en gata i staden under fruktlösa bemödanden att släpa lasset uppför en backe, hvilken skolungdomen med sina kälkar slipat hal som en is. Folk började skocka sig kring olycksplatsen; den ena frågan efter den andra haglade öfver forkarlen, det ena rådet aflöste

det andra. Koivisto var så ond och retad, att han oafbrutet svor. Han löste remmarna så godt sig göra lät och afskar med sin knif de mest oåtkomliga, medan han ovettsades på folkhopen:

— Hva' står ni där och gapar, era nöt! Har ni aldrig förr sett en häst falla? Jaså, sjuk! Han sku' vara sjuk, han! Seså, opp med dig!

Pisken hven öfver djuret, men det rörde sig ej, utan slöt långsamt sina sorgsna, bruna ögon.

— Fan må ta dig, om du inte lagar dig opp, din latmask!

Han blef ond på allvar och sparkade häftigt till hästen. Denne reste sig mödosamt på knä, men föll åter tillbaka. Bland folket höjdes rop af ovilja, man tillkallade polis, som tog saken omhand. Den aflopp sålunda, att Koivistos krake blef skjuten och han själf bötfäld för djurplågeri.

Härefter öfvergaf han sitt gamla yrke och fick anställning som arbetare vid järnvägsstationen, hvarför han jämte hustru och barn flyttade till en närliggande backstuga. Omtyckt blef han af sin förman, ty han var en rask, flitig och jämförelsevis nykter arbetare. Men det utgjorde för honom ett lifsbehof att utösa sin galla på något föremål. Då hästkraken var död, riktade han sin elakhet mot hustrun och barnet. Till en början sökte han orsaker, på det hans misshandel skulle få sken af straff — än var maten dålig, än hade han inte

någon ren skjorta att ta på sig, än skrek ungen så fördömdt. Men slutligen ansåg han husagan för lika oundgängligt nödvändig som det dagliga brödet, och grannarne runkade på hufvudet, när klagolåt oupphörligt trängde från arbetarens kvafva, lilla koja. Svårt hade man att blanda sig häri — det var ju ett äktenskapligt förhållande, som ej angick främmande personer.

Koivisto hade en arbetskamrat, Vilho Tiainen. Fåordig och sluten var han, med ett stilla, blidt väsen; man trodde han gick i religiösa grubblerier och hade för afsikt att sluta sig till baptisternas samfund. På honom värkade Simos råa sätt frånstötande, han närmade sig honom aldrig. Men en dag skickade arbetsledaren honom till Koivistos hem i ett ärende. Framkommen, bultade han på dörren; en mager, förgråten kvinna öppnade.

Nej, hennes man var inte hemma, han hade just gått ut, men skulle snart nog komma tillbaka.

Tiainen ämnade redan bege sig af, då han mötte hennes betryckta blick. Plötsligt ändrade han beslut, sade sig vilja invänta Koivisto, satte sig ned på träsoffan under vägguret, tände sin pipa och började röka under tystnad.

Mari sysslade länge vid spiseln, kastade då och då en blick på karlen därborta, medan hon skramlade med grytorna. Hon kände honom nog till namnet, han arbetade ju tillsammans med hen-

nes man. Hon tyckte han såg trygg och pålitlig ut . . . skulle hon väl våga delge honom alt? Kanske kunde han hjälpa henne! Han var säkert god, hans blick hade ett så mjukt uttryck. Såret i hennes hufvud efter stöfveln, som Koivisto nyss slängt mot henne, sved som eld, blodet hade klibbat ihop de lingula hårtestarna. Hon skulle visa det åt den främmande, tala om althop, begära råd och hjälp. Han var ju karl och visste hvad man i sådana fall kunde göra; det vore bättre än ta emot grannhustruns högljudda beklaganden, som ändå inte ledde till något.

Hon satte sig ned bredvid honom och gaf honom sitt förtroende, småningom och i afbrutna meningar. Han fick del af en lång lidandets historia, så pinsam, att hans hjärta hopsnördes därvid. Här var ej religionens tröst tillfylles, såsom han först tänkt, när han dröjde kvar; här måste något göras. Han funderade hit och dit och stannade slutligen vid beslutet att rådfråga prästen samt lofvade medlidsamt åtaga sig hennes sak, sedan han först i godo sökt invärka på hennes man.

Det sistnämnda försöket aflopp utan åsyftad värkan; kort och hånfullt afvisade Koivisto den andres inblandning såsom fullkomligt obehörig. Dagen därpå kallades han likväl upp till prosten och fick en varning. Men han tog skadan igen med att

göra lifvet ännu bittrare för sin hustru. Och så fortgick det en längre tid.

Tiainen lämnade ej den olyckliga, besökte henne ofta och bjöd till att styrka hennes nedtyngda sinne. Han föreslog henne äktenskapsskilnad. Med glädje gick hon in härpå, men vågade ej tro, att lagen skulle bevilja henne den; hon visste ju att hennes stackars mor nödgats uthärda ett tjugoårigt samlif med fadern, som ofta misshandlat henne. Det skulle väl också bli hennes lott, snyftade hon. Och hade hon hälst ensam fått lida, men äfven barnet sparkade han och slog! Det var så förfärligt, att endast himmelens Gud kunde veta hur olycklig hon var!

På angifvelse af Tiainen kallades Koivisto inför kyrkorådet och fick åter en tillskäppt varning. Men han försvarade sig med sin goda svada så väl, att bondgubbarne till slut ej visste, om icke hustrun hade största felet. Han häntydde i betydelsefulla ord på vänskapen mellan kamraten och henne — när alt gick omkring var den där baptistodågan och öfverlöparen från den renläriga lutherska kyrkan orsaken till alt. Man beslöt låta saken ha sin gång; först när den antagit en bestämd karaktär, var det skäl att ingripa.

Djupt besviken erfor Tiainen som resultat af sina förfrågningar, att äktenskapsskilnad på andra vilkor icke kunde medgifvas, än att Koivisto gaf

sitt samtycke, eller Mari begaf sig bortom landets gränser. Men huru skulle hon kunna göra det? Hvar taga pengar därtill? Och hvem skulle beskydda henne därborta i det främmande landet, hvars språk hon ej ens kände? För herrskapsfolk gick sådant an, men icke för en fattig, ensam bondkvinna.

Hans deltagande för henne hade vuxit, ju oftare hans tankar sysslade på det hållet. Hennes öde låg honom numera lika varmt om hjärtat som hans eget. Han var ung ännu och hade aldrig förr haft någons förtroende, aldrig erfarit hur det kändes, när en svag kvinna trodde på hans styrka och tillitsfullt såg upp till honom. Åtminstone skulle han rädda hennes själ, då han ej kunde skydda henne för lidande under den jordiska tillvaron, lära henne att med ödmjukhet bära sitt kors och ej därunder förbittras eller misströsta om Guds godhet. Och han gick alt oftare hos henne, men aldrig när mannen var hemma.

Koivisto hade länge känt sig retad af det blida, tålmodiga ansikte Mari på senare tider visat; han visste att det var Tiainens värk och upptändes af hat mot honom. Hvad hade väl denne att tassla med hans hustru? Hon var hans, Koivistos, egendom likaväl som hästkraken varit det, och Gud nåde den, som stack sin näsa i hans angelägenheter. Nog fan skulle han visa denne baptist-

lurk hvad hans frid tillhörde. Kanske hans antydningar inför kyrkorådet inte hade varit så grundlösa, som han själf trott.

Svartsjuka var det väl ej, men kränkt hersklystnad, som gjorde honom så rasande, att han en dag på krogen emot sin vana drack för mycket. Han slog näfven i bordet och lofvade sig själf, att det nu ändtligen skulle bli slut på den där psalmjungarens rännande hos hans hustru.

När han infann sig vid arbetet, raglade han och sökte gräl med enhvar. Tiainen och han fingo order att på tumanhand lasta två vedvagnar, som stodo på andra sidan om stationen.

Det var i slutet af november; ännu föregående dag hade näjden legat helt kal och mörk och ängsligt skylt sin nakenhet under ett multnande täcke af visset löf och gräs, medan regnet oafbrutet duggat. Men på natten stelfrös den genomvåta marken, och en skarp vind började blåsa. Denna ökade under dagens lopp till storm, och från den blytungta himmeln begynte snön yra ned i små, stickande flingor. I tallungen, som låg i lä af stationshuset, grälade sparfvarna och slogos med varmblodiga lynnens hela intensitet, och mellan stammarna skuttade ekorren öfver den frusna mossan, skyndsamt inbärgande åt sig största möjliga kvantitet af vinterförråd.

Under arbetet sneglade Koivisto ondskefullt

på Tiainen; man kunde se hur han längtade efter tillfälle att få komma i ordväxling med honom. Denne märkte hans afsikt och iakttog envis tystnad. Koivisto stod uppe på vagnen och radade veden; han var irriterad och slängde klabbarna så hårdt ifrån sig, att det ekade i skogen; icke håller han yttrade ett ord, men det utdunstade från honom en atmosfär af hat, som kändes tryckande för den andre. Och slutligen måste han ge hatet luft.

— Hur många psalmer har du drillat i dag, din fan? började han. Och hur står det till med din kristliga kärlek?

— Låt bli att måka gräl, bad Tiainen stillsamt.

Men han var ej att styra. Han öfveröste kamraten med skymford, beskyllde honom för att stå i brottsligt förhållande till hans hustru och slutade med en dundrande hotelse, att om baptisten ännu en gång satte foten inom deras dörr, skulle han vid alla djäflar för evigt få ångra det. Och hustrun sin ämnade han, om hon det minsta försökte närma sig Tiainen, piska lifvet ur. Det skulle han, så sant han hette Simo Koivisto — det var inte meningslöst skräpprat det här. Han visste nog att det vankades tukthusstraff härför, men det frågade han föga efter; han sku' gärna sitta inne fast hela sitt lif, om han bara en gång finge den tillfredsställelsen att slå ihjäl henne.

Han var blek, och de små ögonen gnistrade med fosforaktig glans. Tiainen betraktade honom förskräckt. Han visste att denne man var i stånd till nästan hvad som hälst, att han lika behändigt skulle vrida nacken af sin hustru som af en kyckling, om blott sinnet rann på. Och han greps af ett oändligt, ångestfullt medlidande med den arma kvinnan, som nu skulle undandragas till och med den lilla tröst hon funnit i hans umgänge och styrkande ord.

— Hvarför svarar du inte? röt Koivisto slutligen.

— Jag byter inte ord med en drucken, svarade Tiainen kort.

Koivisto, som nyss påspädt sitt rus med några väldiga klunkar ur fickflaskan, kände sig slapp och oförmögen till slagsmål, eljes hade han nog hoppat ned från vagnen och kastat sig öfver kamraten. I stället slängde han endast en ilsken blick åt honom och fortsatte sitt arbete.

Nu var vedstapelns slut, men tio famnar däriifrån, invid spåret, låg en annan.

— Lyfta upp bromsarna, uppmanade Koivisto; vi ska' rulla vagnarna dit.

Banan, som ledde ned till ångbåtshamnen, sänkte sig mot stranden i stark sluttning. Så snart bromsarna upplyftats, satte sig de tunga vagnarna nästan af sig själfva i rörelse och rullade

långsamt nedåt längs de isbelagda skenorna. Vid vedtrafven sökte Tiainen häjda dem, men snön, som fäste vid hjulen, hindrade bromsarna att göra tjänst. Och den pinande starka stormen tryckte på. Koivisto svor till en mustig ed, där han satt uppe på den halflastade vagnen.

— Ställ dig på bromsen, ditt nöt, och tryck ner den så mycket du orkar! röt han.

Men banans sänkning tilltog, och farten ökades småningom. Simos rus hade också tilltagit; han öfverfölls plötsligt af en smygande domning och halfåg viljelöst utsträckt öfver veden. För hans omtöcknade hjärna dök upp en bild, framkallad af en gammal visstump, som hans slappa tunga lallade fram . . . Han körde åter sin fora genom den mörka furuskogen, medan vinternattens stjärnor gnistrade öfver honom och snön skrek under medarna. Han satt på lasset, smackade åt hästen och hötte med piskan, belåten att kraken i dag satte af så blixtförbannadt bra . . .

Tiainen hade inom en sekund förstått deras belägenhet. Vagnarna stodo ej att häjda, farten skulle växa allt snabbare, de skulle slutligen störta ned i sjön, det var oundvikligt. För karlarne vore det klokast att så fort som möjligt hoppa af, i synnerhet för Koivisto, som i sitt redlösa tillstånd lätt kunde göra ett misslyckadt språng, när hastigheten blef större. Men i samma nu föddes inom

honom en tanke, skygg och oklar . . . Om Simo Koivisto omkomme . . . hvad då? . . . Han såg för sig Maris bleka ansikte med det plågade uttrycket. Skulle ej en tacksamhetens suck ovilkorligt tränga öfver de blodlösa läpparna, då hennes tillvaros stora elände och förbannelse nått sitt slut? Och skulle ej hennes förtryckare slå henne lytt och lam eller till och med döda henne, såsom han hotat, om han blef sparad åt lifvet? Men så kom samvetet och hviskade varnande i hans öra — ville han väl påtaga sig denna börda för lifstiden?

Farten växte fortfarande, nu kunde den redan utgöra vidpass tio kilometer i timmen. Uppe i skogsbacken vid ett vedhygge stod en gubbe. Han gjorde tecken åt dem och skrek något, men stormens dån och vagnarnas rullande öfverröstade honom. Tiainen skälfde i ångest, på honom berodde det nu -- han måste snabbt besluta sig. Ett enda kraftigt varningsrop vore måhända nog att väcka den druckne ur hans dvala, förmå honom att inse faran och rädda sig genom ett språng.

Det svindlade för hans syn, han var ett rof för de mest stridiga känslor, där han nästan medvetslös höll sig fast vid vagnen. Hans läppar rörde sig, han ville skrika, men rösten nekade honom sin tjänst, och kallsvetten sipprade fram på hans bleka panna. Mari, Mari . . . han kände nu, att han höll henne kär. Han skulle aldrig räcka

sin hand efter henne, aldrig återse henne, han ville utvandra till Amerika, hon finge gifta sig med hvem som hälst — det var icke lust att äga henne, som nu förlamade hans tunga, det var en gränslös ömhet och vissheten om hennes olyckliga öde, ifall hennes bödel skonades.

Vagnarna störtade framåt med ursinnig fart, trän och telefonstolpar flögo förbi som spöken. Stormen tjöt och hvisslade i trådarna, och ännu vred sig Tiainen under det tunga afgörandet.

— Gud förbarma dig öfver mig! mumlade han utom sig.

Plötsligt skymtade stranden fram genom den gråkalla luften. Den en kilometer långa sträckan var tillryggalagd.

Ett sista ögonblick . . . Han försökte samla sig och fatta sitt beslut. Liksom i yrsel hoppade han ned och blef liggande vid spåret, svårt skadad.

I nästa sekund hörde han brakket, då stängslet vid brohufvudet splittrades, och ett tungt fall i sjön.

Han reste sig mödosamt upp i sittande ställning och såg ditåt, andlös, förfärad . . .

Vagnarna voro försvunna, ej ett ljud förnams. Endast vågorna slog med mäktigt brus mot brobyggnaden och drefvo fram sitt gulhvita skum i täta lager kring den uppflytande veden.

Det svartnade för hans ögon och han föll afsvimnad tillbaka.

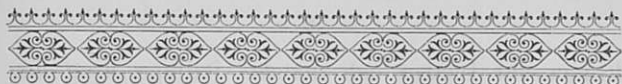
Februari 1893.

ETT NAMN.

En afton i början af december satt jag ensam vid lampan och genomögnade dagens tidning. Där ute hvisslade vinden i telefontrådarna långdraget och sorgligt. Då och då skramlade en droska förbi, men ljudet af steg och röster från gatan trängde blott dämpadt upp till mig. Jäger, min hund, steg upp, sträckte olustigt på sig, gjorde en rund kring rummet med krokig rygg och slokande svans och lade sig därpå tätt invid mina fötter.

Nu hade jag hunnit telegramafdelningen i bladet.

„Paris den 4 december. Kejsar Dom Pedro har affidit.“

Jag lutade mig tillbaka i stolen, försjunken i tankar, medan lampan brann med ett sakta surrande ljud. Gamla minnen stego upp, solvarma sommarminnen.

Det är en ljum augustiafton för många år sedan, en afton i solsänkningen. Jag sitter på en

klippa vid Imatra och inandas i djupa drag den angenäma lukten af våta stenar och tång. En glittrande regnbågsdimma står öfver forsen, smyger sin fukt i mitt hår och svalkar mina kinder. Jag kan ej slita blicken från det härliga skådespelet framför mig.

I tygellös, lidelsefull dans tumla vattenandarna om, utan rast, utan ro, i ett evigt hvirflande kaos, natt och dag, vinter och sommar. Ständigt nya växla formerna här, liksom öfveralt i naturen. Den våg, som nu födes, är ej lik sin föregångare, löper ej samma bana, går ej under på samma sätt. Lik t vilda hästar stegra sig böljorna mot hvarandra, drabba ihop bröst emot bröst, så att skummet stänker högt upp mot klipporna. Utmattade af striden sjunka de ned och uppsugas i en sjudande hvirfvel.

Ur den löddriga, hvita afgrunden höjer sig en ensam, mörkgrön våg. Den återkommer periodiskt. Utan en enda skumstrimma hvälfver den, stor och allvarlig, sin breda, mörka rygg, lugn midt i all den rytande, jäktande oron omkring den.

Omsider reser jag mig för att gå, då min blick uppfångar ett namn i klippan till vänster. Det är nyligen inhugget, bokstäfverna lysa ännu helt hvita. Jag läser: D. Pedro D'A.

Med intresse betraktar jag inskriptionen. Södersn son, kejsaren af Brasilien, van vid den mest

storslagna natur, har vid ett besök här som en gärd af beundran låtit rista sitt namn i vår finska granit.

* * *

Hvarje sommar återsåg jag Imatra. Och ofrivilligt uppsökte min blick furstenamnet i klippan; det blef till slut en kär, gammal bekant.

Det år slafemancipationen i Brasilien blifvit genomförd, hans älsklingsidé, för hvilken han varmt sträfvat, hälsade jag min vän med glad rörelse. Uppe i parken på den branta sluttningen plockade jag en handfull vildrosor, med hvilka jag prydde inskriptionen. Den brusande forsen därnere tycktes mig denna gång fylld af frigjorda krafter, som jublande störtade framåt i himmelsstormande fröjd.

Och framgent, under ensliga timmar vid aftonlampan, anknöt sig ofta till minnet af Imatra namnet Dom Pedro D'Alcantara.

* * *

Åter förgick en tid. Jag stod i begrepp att lämna mitt gamla hem, utbyta skog och sjö mot stadens stenmurar. Jordbruket var utarrenderadt, främmande händer sysslade i visthus och stall. Mitt trogna, grå sto gnäggade ängsligt efter mig från åkerrenen, när hon såg mig brådskande göra

de sista förberedelserna för resan — det var som om hon anat oråd.

Jag hade sagt farväl åt alla kända, kära ställen jag brukat besöka, endast Imatra återstod ännu. En mulen oktobereftermiddag vandrade jag utför gångstigen, som leder längs forsen. Den våta sanden knastrade för min fot, och vinden blåste så kall, att jag rysande krympte ihop under dess våldsamma omfamning. Nu skulle jag ut i världen och pröfva mina krafter, utbyta den värksamhet jag hittills haft mot en ny. Var det mot lycka eller ofärd jag gick? Frågor, dem endast framtiden kunde besvara — — —

Vid denna tidpunkt befann sig Dom Pedro i landsflykt. Samtidens måhända mest människoälskande och ädla monark hade blifvit störtad från tronen, på gamla dar förjagad från det land han älskade högst och åt hvilket han offrat hela sitt lif, sin ungdoms entusiasm och sin mannakraft. Sjuk af längtan efter sitt fosterland, tynade han småningom bort. Och hvar gång någon för honom nämde Brasilien, brast den af olyckan brutne gubben ut i gråt.

Där jag satt på min vanliga plats vid fallet, framträdde han plötsligt för mitt minne, och mitt öga sökte hans namn. Hur besynnerligt! Jag fann det ej. Jag kunde ej påminna mig, om jag sett det på hela sommaren. Hade det eviga stänket

från Imatra småningom utplånat det, eller föllo aftonens skuggor så, att jag ej kunde upptäcka det?

Jag hade icke tillfälle att förvissa mig härom, ty skymningen tätnade altmera. Ännu en forskande blick, och jag gick besviken därifrån. En förstämning bemäktigade sig mig — det var som ett ondt förebud.

— — — — —
Jägers tunga tass på mitt knä återkallade mig till det närvarande. I handen höll jag tidningen, som tillkännagaf Dom Pedros död.

Jag undrar ännu ofta, om namnet i klippan fins kvar, och om det blott berodde på en tillfällighet, att jag ej senast såg det.

Men om också Imatras bölja i lättsinnig lek spolat bort hans namn, bevarar häfden det i trogen hågkomst, och hans ädla lifsgärning står som en humanitetens starka vågbrytare mot ett rytande haf af mörker, förtryck och intolerans.

Febr. 1892.

ADRIENNE.

Monsieur George, krogvärdens på „Lion d'or“, låg till sängs och plågades af podager. Hans tunga stönande, som trängde ända in i skänkrummet, liknade andetagerna af en sofvande björn, och kvinkandet däremellan påminde om stöfvarens oroliga gläfs, när han drömmer om jaktens enerverande fröjder.

Adrienne kastade en föraktfull blick mot den stängda dörren till hans sofrum.

— Nu tjuiter han igen, det gamla dumhufvudet! Minst en gång i veckan får man njuta af det här eländiga skränet.

— Desto bättre, så få vi vara på tumanhand; inte saknar du väl honom, eller huru? frågade Edmond skämtsamt.

Hon slog till ett klingande skratt och såg kokett upp till honom under de halfslutna ögonlockens mörka fransar. Det var den samma blicken som fångat honom och som han aldrig kunde möta utan att berusas däraf.

Han satt vid ett litet bord, läppjande på sin absint. Den luggslitna, urblekta dräkten slog veck kring hans utmagrade skuldror, och det mörka, kortklippta håret hade glesnat vid tinningarna. Han kunde vara omkring trettio år. Hans ansikte uttryckte godmodighet i högsta grad, den godmodighet, som gränsar till slapphet, och som så lätt ursäktar fel både hos sig själf och andra.

Adrienne hade lämnat sin plats bakom disken och satt sig ned bredvid honom, så snart den sista kunden stängt dörren efter sig. Det krusiga, blåsvarta håret bar hon hopfäst i en grekisk knut, den skarpa profilen påminde om en fågels, hyn var sammetsmjuk som ett barns. Ögonens uttryck växlade ständigt; än voro de stickande svarta och fräcka, än stelnade de i ett allvarligt beslutsamt uttryck, än åter glödde de af passion eller kastade själfsväldigt ut koketteriets gnistrande raketter.

I dessa ögon låg hennes tjuskraft; det visste hon och begagnade sig däraf. Hon ägde en god kombinationsförmåga och var penningesniken. Hon hade känt hvad elände ville säga; sedan dess hyste hon en obegränsad vördnad för guld.

En mörk och regnig novemberafton för fyra år sedan hade hon rymt från sitt hem; omöjligt att längre fördraga det tvång, hvori hon lefde. Hon undrade förtrytsamt om tanten, den gamla häxan, någonsin varit ung — så strängt och afspär-

radt höll hon sin fosterdotter. Och Adrienne tålde inga bojor, hon längtade att häjdlöst få kasta sig in i det brusande lifvet, liksom hennes stackars mor gjort.

Under två dagars tid strök hon planlöst omkring på Paris gator, tiggande åt sig en brödbit att stilla sin hunger med; därunder kom hon i samspråk med monsieur George. Denne var just på spaning efter ett lockbete till sin arbetarekrog i Belleville och prisade sin lyckliga stjärna, då hans djärfvaste förhoppningar så snart realiserades. En sådan skönhet påträffade man sällan bland gatslinkorna.

Äfven hennes karaktär motsvarade fullkomligt hans förväntningar. Utan tvekan emottog hon den erbjudna platsen och gick med lättsinnig likgiltighet in äfven på de andra fordringar han uppställde, för klingande mynt naturligtvis. Det var just en sådan liten fågel han behöfde, hon skulle nog kvittra ihop kunder åt honom.

I fyra år hade hon sålunda skött krogrörelsen på „Lion d'or“ till monsieur Georges stora belåtenhet. Till och med när han låg sjuk, behöfde han ej oro sig för affären, ty Adrienne var absolut ärlig. Och hans feta, svettiga hand smekte djärft hennes finhylta kind; den gamla gubbstutens blod flöt snabbare i de vissna ådrorna, när han med trippande steg kretsade omkring henne. Hvarför

skulle hon ej unna honom det som hon tillät alla andra? Guldets makt öfver henne var gränslös.

Bland krogkunderna i blus dök en dag upp Edmond Flory, luggsliten och mager. Han blef en trägen gäst, som tömde det ena absintglaset efter det andra, medan han oafbrutet stirrade på Adrienne.

Han hade varit student, men aldrig vågat underkasta sig någon akademisk examen. Lättsinnig, njutningslysten och moraliskt feg var hans karaktär numera lika strukturlös som monerens geléartade massa. Han kunde aldrig förmå sig att ta ut steget, när det gällde ett beslut. Tanken på sitt förspilda lif sökte han dränka i absint, och sålunda släpade han sig fram år efter år genom fysiskt och moraliskt elände.

Han älskade Adrienne och hon älskade honom, snart nog hade de kommit på det klara härmed. Men Adrienne ville icke ändra sitt lefnadssätt för hans skull.

— Tror du väl att jag ämnar dö i svält?

Plågad af svartsjukans alla kval, föreslog han en dag med en röst som förrådde hemlig misstro till utförbarheten af hans eget projekt, att de skulle gifta sig med hvarandra.

Hon skrattade honom midt upp i ansiktet.

— Kan *du* väl föda en hustru, du? Det inser du nog själf. Var nu inte dum och barnslig, Edmond! Det går ju helt bra så här.

— Du älskar mig ej?

— Visst älskar jag dig, din narr!

Hon slog armen om hans hals.

— Är det fullkomligt sant?

Hans matta blick trängde forskande in i hennes.

— Fullkomligt sant, log hon lugnande.

— Ge mig ett bevis!

Hon lutade sig ned för att kyssa honom. Men han höll henne tillbaka.

— *Det* är intet bevis, det är något som jag får dela med hela världen!

Hennes ögon blixtrade häftigt till.

— Hvad vill du då att jag gör? Skall jag skära fingret af mig?

Och hon grep en knif från disken med ett så hårdt, beslutsamt drag kring munnen, att Edmond bleknade. I bevekande ord bad han henne lägga den ifrån sig och förklarade ödmjukt, att han aldrig mer skulle tvifla på hennes kärlek.

Men en stund därpå klagade han åter, ett rof för sin naggande svartsjuka, och hans insjunkna ögon glödde feberaktigt.

— Barnsligheter! suckade hon utledsen. Ge dig till tåls, min vän, kanske kan jag någon gång ge dig det bevis du vill ha. —

Tiden släpade sig långsamt framåt, vidpass ett år hade förgått. Adrienne stod som förr bakom

disken och utminuterade vin och småleenden för kontant betalning. Men hon kände sig långtifrån nöjd, hon knotade ofta öfver sin lott. Den vackra pannan var mulen och det klingande skrattet ljud altmera sällan.

Hon gräfdde sig ned i själfbetraktelser och leda.

Hon hade tömt bägaren till dräggen och vämjdes åt altihop.

Edmond satt hvarje afton på „Lion d'or“ med glaset framför sig och sin svartsjuka blick fäst på Adrienne. Hon förhelligade intet för honom. Det måste ju så vara, det visste han nog, men han led därunder.

I ekonomiskt afseende däremot randades en bättre tid för honom. Han var antagen på prof som kontorist hos mr. Durand, en möbelfabrikant vid Boulevard de la Villette. Tils vidare uppbar han ej en sou i lön, men om han under ett halft års tid visat sig nykter, arbetsam och pålitlig, kunde han påräkna 200 francs i månaden.

Denna nya anställning var honom mycket motbjudande. Han hade längesedan glömt hvad ett regelbundet lif ville säga, arbetat när det fallit honom in och svirrat däremellan. Och nu fick han hela dagen sitta krökt öfver pulpeten utan en slant till lön. Hans blick följde girigt de sedelpackor kassören vårdslöst genombläddrade. Om han blott ägt en enda af dem! Han hade det så fördömdt

svårt nu, ej ens till absinten ville pengarna förslå. Det gällde att uthärda hela sex månader med detta strypsystem.

På kvällen, så snart kontoret stängdes, strök han genast af till „Lion d'or“. Adrienne nickade vårdslöst åt honom genom tobaksröken och skrålet. Då kunderna skingrades, slog hon sig ned bredvid honom, såframt ej monsieur George var inne.

Det var en afton i januari; Edmond satt på sin gamla plats, mer missmodig än någonsin, och Adriennes lynne var ej håller rosig. Monsieur George hade som vanligt podager, men släpade sig dock omkring med tillhjälp af sin käpp.

— Monsieur har tillåtit mig göra en promenad med dig i afton; han ser själf om butiken.

Hon läste brådskande pulpeten, ur hvilken en bundt femhundrafrancsedlar bländade Edmonds lystna blick. I detsamma hördes krogvärdens klagande, ömkliga stämma från rummet invid:

— Adrienne, Adrienne!

Hon lade nyckeln ifrån sig och skyndade dit.

— Skall han nu uppehålla oss, just när vi tänkt bege oss af, knotade hon i förbifarten.

Edmonds blick var som fastsmidd vid nyckeln, en liten nyckel med konstigt skuret ax.

Hvilka rikedomar ägde ej det gamla dumhufvudet därinne! . . . Hvad Adrienne dröjde länge . . . Kunde han väl ens använda alla sina räntor? . .

En frestelse smög sig oemotståndligt in på honom och vann allt större makt. Männe gubben skulle misstänka Adrienne ifall . . . Åh nej, helt säkert inte, därtill kände han henne för väl.

Det klack i honom, när han fullföljde den afbrutna tanken, men begäret blef honom öfvermäktigt.

Inom en sekund låg monsieur Georges sedelbundet i hans ficka — — —

— Seså, min vän, låt oss gå!

Adrienne stod i dörren iklädd kappa och hatt och drog skyndsamt handskarna på sig.

Bakom henne skymtade krogvärdens feta, pussiga ansikte.

Med snabba steg vandrade de utför rue Hussard. Gaslågornas sömniga, röda ljus kämpade en hopplös strid med det klara månskenet, som flödade ned från en stjärnströdd himmel, försilfrande hela näjden.

I sitt nervöst öfverspända tillstånd såg Edmond tydligt hur den gamle som vanligt reviderade kassan, förskräckt saknade sedelpacken, lade brillorna på näsan för att förvissa sig om att den ej fans i lådan, sökte om och om igen. Nu telefonerade han efter polis; en detektiv infann sig och gjorde efterforskningar . . .

Store Gud, han vacklade vid denna tanke, och svetten steg honom i pannan.

— Jag mår illa, mumlade han och grep Adriennes arm; jag vill hem!

Utanför hans port skildes de åt, sedan Edmond förklarar, att det ej var något farligt, endast följder af absinten.

Adrienne återvände ensam till „Lion d'or“.

När hon lade handen på dörrvredet hörde hon djupa mansröster, som samtalade därinne med monsieur George, hvars gälla, ifriga stämma skar igenom som en knif.

Förvånad steg hon in. Gubben rusade emot henne, blek och upprörd.

— Hvar äro mina pengar, din fördömda slyna, mina tvåtusen francs som lågo i pulpeten? De äro borta, stulna!

Hans röst skälfde af raseri och undertryckt gråt.

Adrienne skiftade färg. Edmond . . . det slog henne genast att han måhända var tjufven. Men den misstanken skulle hon aldrig uttala, de finge själfva snoka sig till rätta förhållandet.

Hon beherskade sin rörelse och sade hånfullt:

— Genomsöken mitt rum, messieurs, kläden af mig inpå bara kroppen — intet skolen I finna. Hade jag velat bestjåla dig, fader George, kunde jag ha gjort det långt förut och ej lämnat kvar åt dig ens så här mycket!

Hon knäppte vanvördigt med fingrarna tätt under hans näsa.

Hennes lugn imponerade på dem. Detektiverna började visitera hennes kammare, men utan resultat.

— Jag gissade nog att du var oskyldig, min lilla dufva, snörflade krogvärdén. Men den där skojoaren Flory måste vi ta reda på, honom misstänker jag. Han bor vid rue des Mignoles n:o 25. Nej, nej, min lilla vän, *du* kan hållas hemma! Det är bäst att Edmond först får besök af dessa herrar, förr än han råkar dig.

Sedan detektiverna gått, slet sig Adrienne lös och ilade ut. Nu lönade det visserligen ej längre att uppsöka Edmond för att varna honom, polisen var väl där som bäst. Men hon hade kväfts, om hon ej fått frisk luft. Med snabba steg skyndade hon framåt, gata upp, gata ned.

Hade han väl gjort det? O Gud, hvilken olycka! Hur kunde han vara så tanklös, visste han icke följderna däraf? Hans nervösa, fega natur skulle duka under för alla dessa obehag och tråkasserier, all denna förnedring han ådragit sig. Och just nu, när framtiden ändtligt ljusnat för honom! Hade det hälst drabbat henne själf, med henne var det ändå hopplöst. Tänk om hon . . .

En timme därpå stod hon utanför dörren till „Lion d'or“. Hon lade örat till nyckelhålet och lyssnade med återhållen andedräkt.

Detektiven var åter därinne och samtalade med den gamle. Man hade funnit pengarne, det slöt hon genast till af monsieur Georges glada tonfall.

— Jaså, i byrålådan voro de?

— Ja, i byrålådan till vänster, invecklade i ett par bruna bomullsstrumpor, svarade den främmande rösten. Visst nekar han ihärdigt till stölden, någon annan har lagt dem dit, påstår han — men hvad hjälper väl det, saken är altför tydlig . . .

Adrienne smög sig bort. Nu hade hon fått veta hvad hon ville. Nu skulle de tro henne, om hon angaf sig själf. Hade hon ej begått stölden, skulle hon omöjligt kunnat i minsta detalj beskrifva gömstället.

Hon skyndade till polisvaktkontoret. —

Samma afton låg Edmond hopkrupen på golfvvet i ransakningshäktet. Han var så tillintetgjord, att han knappast kunde tänka. Han tyckte sig ha tillbragt en hel evighet i detta afskyvärda mörker, och han ryste af fasa för de spöken hans öfverretade fantasi lät honom se öfveralt. Hur skulle han kunna uthärda detta? Han komme att dö — o Gud, hur förfärligt! Han snyftade i vild ångest, och hela hans efter njutningar törstande lifslust reste på sig.

Med ens öppnades dörren, en ljusflod trängde in, och den detektiv, som arresterat honom, stod på tröskeln.

— Stig upp, monsieur, ni är fri; hon har bekänt alt, er älskarinna. Hvilken listig liten orm! Men hon hade ej samvete att lugnt åse, hur ni oskyldigt led för hennes skull. Det var visst mycket vackert gjordt af er, monsieur, att ej ange henne, men det vore bäst att inte en annan gång dra rättvisan vid näsan. Seså, marsch i väg!

Först långsamt fattade Edmond mannens ord; han förde handen upp till pannan liksom för att reda sina intryck. Adrienne hade således påtagit sig skulden . . . Skulle han väl tillåta det? Nej, nej!

Han stod just i begrepp att blotta hennes medlidsamma gärning, då han med ens öfverfölls af sin vanvettiga fruktan för straffet, förenad med vild längtan efter frihet och njutningar. Hans käkar slogo mot hvarandra liksom i frossa, och han såg ångestfullt på detektiven. Han föraktade sin feghet, men kunde ej beherska den.

— Den där är inte rätt slug! Hvad väntar ni på? utbrast poliskonstapeln otåligt.

Edmond gick.

Ute på gatan stack en gamin en biljett i hans hand. Han läste:

„Du ville en gång ha ett bevis på min kärlek, sådant ingen annan fått det af mig. Du emottog det nyss.

Din Adrienne.“

UR EN SÄNGERSKAN
DAGBOK.

UR EN SÅNGERSKAS
DAGBOK.

Y:dorf den 7 november 1889.

I dag känner jag mig åter glad och hoppfull, första gången sedan lång tid tillbaka. Läkaren har sagt mig, att jag i morgon får göra en kort promenad till fots.

Den gode doktor Baumgarten! Hvad jag håller af hans jovialiska gamla ansikte med de runda, ljusblå ögonen bakom den guldbågade pincenez'n! Och för ett par dagar sedan kunde jag knappt fördra honom. Men då hette det alltid: tålmod, min fröken, stämbanden i strupen äro ännu starkt inflammerade — ni får inte tänka på att gå ut, än mindre sjunga.

Hur dödande långa dessa tre veckor på hotellet förefallit! Hvar enda dag är minutiöst lik den andra. Jag har börjat nedskrifva mina tankar och stämningar; det förströr mig — det är som hade jag en kär, förtegen vän, åt hvilken jag anförtrodde allt, en vän, på hvilken jag kan lita och som aldrig missförstår mig. Och dessutom förkortar det alltid någon timme af ett pinsamt en-

formigt dygn. Doktor Baumgartens besök utgör dagens enda anmärkningsvärda händelse. Dock har han hittills endast enerverat mig med sitt ständiga: tålomod min fröken. Men i dag hade jag velat omfamna honom i glädjen att snart slippa både honom och hans inhalationsapparat.

Jag kände en obetvinglig lust att öfverträda hans förbud och ur fullt bröst sjunga min älsklingsaria, Agathas bön ur „Friskyttan“. Nyss vågade jag mig på recitativet:

„Wie nahte mir der Schlummer,

Bevor ich ihn geseh'n.“

Rösten ljöd så underligt tunn och hes, att jag blef skrämnd. Men jag får ej låta nedstämma mig, det är ju helt naturligt efter en sjukdom. Om fjorton dagar ger jag min konsert; hvad min impressario, signor Bertini, skall bli förvånad, när han får mitt telegram! Han visade tydligt vid min sista konsert i X:burg, att han ansåg min röst utsliten. Och det var blott en vanlig indisposition.

Nej, min lille signor, jag är ej så gammal ännu! Lucca tjuisar världen vid fyratiofem års ålder, och jag är långt yngre än hon. Min konstnärsbana får ej afbrytas ännu på många år, jag skjuter från mig det förfärliga ögonblicket så långt i framtiden som möjligt. Jag har ju egnat hela mitt lif åt konsten — den är mitt alt. Mitt varma,

hängifna arbete, min odelade kärlek har den emottagit. För allt annat, för hela världen är min känsla endast ljum. På hemland, syskon och vänner tänker jag med oförlätlig likgiltighet, men vid minnet af mina föräldrar anknyter sig ofta bitter ånger. Ty jag har aldrig kunnat löna deras uppoffrande kärlek och omsorg med en motsvarande stark känsla.

Så länge jag lefver, glömmet jag ej en episod från min senaste vistelse i hemmet.

Far hade länge varit svag och sjuklig, men min närvaro tycktes märkbart uppfriska hans lifskrafter och sprida en glimt af hälsa öfver de infallna kinderna. Jag var ju hans älsklingsbarn, och mina glesa besök i hemmet utgjorde för honom högtidsstunder. Denna gång hade jag ärnat dröja hela två månader, och han talade ofta med glädje härom. Men en afton fick jag ett bref.

Jag mins den dagen tydligt, som om det varit i går; vi syskon gjorde en utflykt till bärge.

I fulla drag njöt jag af det tyrolska landskapets storslagna skönhet, den rena luften, det klara solskenet och doften från den sipprande, varma kådan.

I början var stämningen den bästa. Men när samtaleet flöt öfver på området för min väksamhet, min konst, uppstod en dissonans. Jag spårade hos syskonen ett ogillande öfver far, som på bekostnad af deras egen uppfostran gynnade mig.

Ett uddhvasst ord blottade den afund, som grodde på djupet. Och de förebrådde mig att jag gjort så litet för hemmet.

Denna indirekta uppmaning att först i andra rummet arbeta för min konst och främst lefva för föräldrarna, bragte mitt blod i svallning. Jag erfor en känsla som om man med starka nät velat hålla mig fången, beröfva mig både friheten och det käraste jag ägde på jorden. Orden föllo häftiga och sårande. Vid hemkomsten voro vi alla förstämde.

I dörren mötte mig mor med ett bref. Det var ett fördelaktigt anbud från en operadirektör. Engagement kunde vidtaga genast, eller, beroende af mitt godtycke, först om ett par månader.

Uppretad af dagens dispyt med syskonen, beslöt jag att genast resa. Jag ville visa dem alla att de ej kunde klippa mina vingar. Oaktadt mors enträgna böner och föreställningar, gjorde jag det — utan att fästa afseende vid fars aftagande krafter och den lycka han erfor genom sammanvaron med mig.

Jag reste.

Minnet af denna dag i hemmet svider i mitt samvete som ett brännsår. Ty en vecka därpå fick jag telegram om hans död. Och kort därefter följde mor honom; dock var jag närvarande vid hennes sjukbädd.

Ju mera jag uppoffrat för min konst, dess dyrbarare har den blifvit mig. Och ännu aldrig har jag ångrat, att jag för den försakat kärleken och dess lugna lycka. Hällre konstnärens fria, kringgirrande lif, än kväfvast af brist på luft i ett mjukt och komfortabelt hem, där ens minsta önskingar ljudlöst uppfyllas. Jag står fullkomligt ensam i världen, äger endast min konst. Därför fruktar jag blott *ett*, och det kommer en gång: den dag jag förlorar min röst. Hur skall jag kunna bära det? — Dessa tider har det legat tungt öfver mig, men nu förjagar ögonblickets hoppfulla stämning de mörka tankarna.

Den 10 november.

Det hällregnar där ute, himmeln är grå och tung. Vattnet står högt på asfalttrottoarerna och forsar utför rännstenarna. De löflösa, knotiga träna i skvären drypa af fukt. Gräsmattans lysande gröna färg dämpas af en hvitaktig beläggning af vattendroppar.

Vinden pinar sig envist fram, tränger under de uppspända paraplyerna och drifver regnet i ansiktet på vandrarena, som med uppdragna axlar och krokig rygg streta fram längs gatan. I hör-

net vänder den ett paraply avigt. Ägaren gör helt om, vinner sitt syfte och fortsätter därpå vägen ännu mera krokig än förr, med den ena handen omkring paraplyets krycka och den andra högt uppe vid trycket.

Spårvagnen rullar förbi. Den är fylld af passagerare. De genomvåta bruna hästarna se ut som gjutna af koppar; med stripiga svansar och bakåtstrukna öron galoppera de framåt i ojämt språng. Konduktören ser frusen och förargad ut och, medan kusken saktar farten, hjälper han upp en gammal dam med många paketter. Hon är ovig och korpulent; såväl ansikte som åtbörder uttrycka liflig oro att ej hinna med. Blåsten fattar tag i hennes kapuschong och för den öfver hufvudet. Spårvagnen glider vidare. — — —

Det blir ingen promenad för mig i dag, doktor Baumgarten har förbjudit det. Jag försökte några små invändningar — att promenera *litet* kunde väl ej skada?

Men den gode gubben var orubblig i sin dom.

— *Litet* skadar *litet*, och mycket skadar mycket; ni gjorde bäst i att vackert sitta inne och tänka på den förestående konserten, min fröken.

Han insåg nog att jag måste ha afskyvärdt ledsamt och skulle ha hämtat sin lilla hustru till sällskap åt mig, men absolut hvila vore ändå hälsosammare.

Jag förstod, att han i dag ansåg mitt tillstånd sämre; dock vågade jag ej fråga honom härom, ty jag fruktade ett svar, som skulle besanna mina värsta farhågor.

Aldrig mer återfå min röst!

Jag försöker lösslita mina tankar från detta ämne, koncentrera dem vid det rörliga lifvet ute på gatan, vid innehållet i de många tidningar och tidskrifter, som ligga på mitt bord, vid mina vänner och bekanta i hemlandet.

Förgäfves. Med förfärande tydlighet ser jag hur min konst är *alt* för mig, alt det andra intet. Jag har intet ankare i lifvet, om detta brister. Jag vågar ej fullfölja denna tanke till slut, kastar den halffärdig från mig. Men mitt sinne är tungt — det är som om jag med hörseln skärpt ända till sjuklighet lyssnade efter tonerna af den begynnande klockringningen öfver en död.

Den 24 november.

— Önskar nådig fröken supera? — — Men en kopp chokolad får jag väl hämta i morgon bittida?

Uppasserskan gick. Jag släckte ljusen.

I min eleganta konsertdräkt kastade jag mig raklång på sängen. Jag var för olycklig att kunna

gråta. Med brännande, vidöppna ögon låg jag och stirrade ut i mörkret. Än hamrade tankarna rastlöst i min hjärna, än befann jag mig i ett fullkomligt apatiskt tillstånd.

Den lilla bordsstudsaren slog två. Jag reste mig långsamt, famlade efter tändstickorna och tände ljus. Därpå klädde jag af mig den ljusa siden-dräkten, svepte in mig i min morgonrock och tog fram min dagbok. Det var ändå omöjligt att sofva.

Det är dödstyst i huset, medan jag sitter vid mitt bord och skrifver. Hur många skiftande stämningar har jag ej genomgått på denna plats och under denna sysselsättning. Nu vill jag skildra aftonens intryck.

När jag klädde mig till konserten, var jag mycket upprörd. Jag erfor samma känsla som en anklagad, hvars dom snart skall falla.

Ändtligen stod jag på estraden.

Under hela min konstnärsbana har jag lagt märke till, att det första intryck jag fått af stämningen hos publiken varit det bestämmande för aftonen. Denna gång strömmade emot mig en isande kyla från den glest besatta salen. Det var som om mitt olyckliga uppträdande i X: burg fått en dubbelgångare.

Jag kände att jag bleknade, men försökte under ett leende bemantla min ångest.

Pianisten slog an de första ackorden till arian ur „La Traviata“.

Hur eländigt tunn och klanglös ljud ej min röst! Jag hörde den aflägsset som i drömmen.

Mitt hufvud värkte så det bultade i tinnigarna. Ofrivilligt påskyndade jag takten eller ritarderade, sjöng oförlåtligt nyckfullt. Pianisten hade all möda att följa med; på hans nedböjda hufvud och vecket i pannan såg jag hur missnöjd han var. Jag märkte att jag mist herraväldet öfver min röst, och under bemödandet att återvinna det blef intonationen altmer oren.

Jag skördade skuggan af en applåd; det var knapt två par händer som medlidsamt rörde sig i salen.

Härpå följde ett pianonummer.

Jag drack ett glas vin i sidorummet och inväntade bäfvande nästa uppträdande. Det började med Gordigianis „Virgine Maria“, och jag utförde den om möjligt ännu sämre än arian.

Publiken vred sig otåligt på sina stolar.

Jag vill bespara mig plågan att vidare i minnet genomgå denna förfärliga afton. Att jag kunnat hålla mig uppe, är för mig en gåta. Impressarion hjälpte kappan på mina skälfvande skuldror. Hans satiriska leende, hvori han dolde sitt raseri och sin missräkning, utgjorde en tolk för publikens dom.

Nästan medvetlös sjönk jag i vagnen och återkom till mig själf först i mitt rum på hotellet.

Jag vill se sanningen rakt i ögat, uttala det som jag velat dölja för mig själf: min röst är förstörd, utsliten.

Jag blir äldre. Ännu några år och sjäلتva entusiasmen slocknar, konstens lifselixir och ursprung. Och åter några år framåt. Själsförmögenheterna domna och lederna isas — det är lifvets vinter. Jag ryser för dess köld, min varmblodiga varelse vill ej finna sig däri.

Åh, hur jag vrider mig af smärta, när jag känner de hånfulla blickarna, de betydelsefulla hviskningarna, den isande kylan från i afton! Hvert jag ser, böjas hufvuden mot hvarandra och läppar prässas ihop för att undertrycka ett leende. Men uttrycket i ögonen talar lika tydligt som ett gapskratt.

För sex år sedan stod jag på samma estrad, öfverhölj'd af blommor, ett föremål för publikens varma hyllning. Ord kunna ej uttrycka den beundran jag väckte; jag firades som en drottning. Och nu! . .

Ett svagt hopp återstår likväl, och det är doktor Baumgartens dom i morgon. Jag tror jag hakat mig fast därvid mer, än jag vågar tillstå det.

Den 24 december.

Vintersolen glimmar blek genom fönstret i mitt rum på sjukhuset. Syster Cordelia drog nyss upp rullgardinen, så att den sparsamma dagern fritt fick strömma in. Hon sysslade vänligt i min närhet, vände min kudde och slätade ut filten. Hon talade uppmuntrande till mig, frågade om jag önskade något.

Det är min fröjd att betrakta de kloka, goda ögonen och den starka gestalten med de på en gång kraftiga och mjuka rörelserna.

Jag begärde min dagbok. Efter ett uppehåll af en månad vill jag åter nedskrifva några rader.

— — — — —

Dagen efter den olyckliga konserten kom doktor Baumgarten ovanligt tidigt. Af hans hjärtliga handtryckning och deltagande tonfall såg jag att han varsamt ville förbereda mig på det värsta. Att jag ända hittills hyst en smula hopp, kände jag i det ögonblick han uttalade min dom.

— Min fröken, sade han, sedan han undersökt min strupe, vi äro alla underkastade förgängelsen och måste tåligt böja oss för naturens stora lag. Ni är lyckligare än de flesta; ni kan med tillfredsställelse blicka tillbaka på en följd af vackra segrar, vunna under konstens ädla banér. Er ekonomiska

existens bringar er ej bekymmer, det är också en god sak. — På sjukhuset ligger för närvarande en fabriksarbetare. Den stackars karlen har råkat in i ett hjul; den ena armen är bruten, den andra fullkomligt bortsliten. Om han dör, efterlämnar han en ung, sjuklig hustru och fem små barn — i ingen händelse kan han mera försörja dem. Om vi jämföra vårt öde med andras, bära vi det tåligare.

Han beklagade att hans tid just nu var upptagen, han måste besöka sina patienter på kliniken. I några vänliga ord lofvade han återkomma ännu före middagen.

— Jag vill jaga bort det där stela leendet hos er — det tycker jag alls inte om, tillade han hjärtligt.

Så snart han gått, sjönk jag ihop. Blott långsamt kunde jag fatta sanningen. Det hade således gått därhän . . .

Jag sprang upp, fick tag i min kapp och hatt och störtade ut. En glödande feber, afbruten af frossbrytningar, sjöd i mina ådror.

Som jagad af demoner ilade jag framåt. Blott otydliga minnen har jag kvar af denna färd; byggnader, planteringar, åkdon och människoansikten skymtade förbi i brokigt virrvarr. Bullret på gatorna ljöd i mina öron dämpadt som under sordin.

Huru länge jag sålunda planlöst irrade omkring, vet jag ej. Det förefaller mig som om jag

en gång hållit på att bli öfverkörd. En kraftig arm ryckte mig undan två flåsande hästar, och en grof röst skrek några ord åt kusken. Mekaniskt tackade jag min räddare och skyndade vidare.

Hvilken ironi af ödet! Jag begärde ju ej bättre än att få dö — och i sista minuten blef jag räddad. Men kunde jag ej själfmant uppsöka döden?

Framför mig glittrade floden. De blygrå böljorna höjde och sänkte sig, mjuka som sammet. När jag sluter ögonen, ser jag den för mig med sin smäckra järnbro . . .

Jag ilade ditåt. Från denna stund mins jag ingenting mera. Man har berättat mig, att jag sanslös sjönk ner, famlande efter broräcket.

När jag vaknade till medvetande, befann jag mig här på sjukhuset. Förvånad blickade jag mig omkring i det enkla rummet med den halft nedfällda rullgardinen. Vid min hufvudgård satt med sitt handarbete en storväxt kvinna. De kloka, nötbruna ögonen betraktade mig vänligt, när hon förbjöd mig att tala och göra frågor. Jag hade varit mycket sjuk, sade hon, men nu var faran öfverstånden. Doktor Baumgarten skulle bli glad att få mig återställd; han hade varit utmärkt vänlig och skött mig med synnerlig omsorg.

Jag kände mig dödstrött, slöt ögonen och somnade åter in.

Härpå följde min långa konvalescenstid, hvar-

under jag lärde mig beundra min vårdarinnas själf-försakande arbete och tålmod med mina nycker. Ofta var jag förtviflad och rufvade på något tillfälle och medel att bringa mig om lifvet. Men syster Cordelias varma, lugna blick jagade bort demonerna ur mitt sinne.

Småningom lärde jag mig hålla af henne. Mina tankar vändes från mitt eget öde till hennes. Hon är en bildad kvinna, och jag undrade ofta hvarför hon valt en sjuksköterskas kall. Jag greps af begär att kasta en blick i hennes förgångna; det var ej nyfikenhet, det var intresse paradt med varm sympati.

Enkelt och oförbehållsamt skildrade hon sitt lif för mig. Jag var den enda, som fått del af hennes hemlighet, och obrottsligt skall jag bevara den.

Härefter blickade jag upp till henne med beundran. Och samtidigt grodde hos mig en önskan att följa hennes föredöme, egna mitt lif åt de lidande. Hvilket kall kan väl vara skönare! Hur tom skulle ej eljes min framtid bli, ett egoistiskt vegeterande utan mål!

Min lilla förmögenhet skulle jag skänka mina syskon och kvarstanna i samma sjukhus, dit ödet fört mig.

Jag delgaf syster Cordelia mina tankar. Hon uppmuntrade mig med några varma ord — jag såg att hon blef mycket glad.

Äfven min gode vän, doktor Baumgarten, gillade mina planer. Småleende sade han att hans arbete på sjukhuset härefter skulle bli hans största nöje.

Både han och hans glada, lilla hustru ha förkortat för mig många tunga timmar. I kväll är det julafton; de tillbringa den här hos mig. De ha inga barn och äro sålunda ej bundna vid hemmet.

Jag känner mig så fridfullt glad, sedan jag fattat mitt beslut. Aldrig kunde jag ana, att en sådan lycka ännu funnes för mig på jorden. *Det* är värlig julstämning.

Just nu öppnar syster Cordelia dörren och bär in den lilla julgranen. Hon ler så vackert, de jämna, hvita tänderna lysa som pärlor. Hon frågar om hon får pryda den med blommor och ljus.

Jag sträcker armarna mot det friska, gröna träet; hon ställer det vid min bädd. Jag smeker med handen de hvassa, doftande barren. Och jag genombäfväs af glädje att lefva.

Februari 1892.

PRISSKJUTNING.

Öch så led hasten, och man fick till en
mycket spännande berättelse om de många
år i fängelset. Men den som hade skrivit
den som hade skrivit om den hade skrivit
det att, men det hade skrivit om den
högst var en gammal man.

Den som hade skrivit om den hade skrivit
i sin berättelse om den hade skrivit om den
samma berättelse. Det hade skrivit om den
berättelse om den hade skrivit om den
det hade skrivit om den hade skrivit om den.

Huru man skulle kunna få detta eller om
vår tid var något, som han jag hade skrivit.
Huru man skulle kunna få detta eller om

Efter en lång och svår vinter blef det ändtligen sommar, men den tröstlösaste man kunde tänka sig. Det regnade från morgon till kväll och från kväll till morgon. Höet ruttnade på slag och på de drypande våta hässjorna. I rågaxen, som sågo förkrympta och magra ut, frodades mjöldrygan, stor och svart.

Och så kom hösten, och man fick jämt så mycket upphållsväder att man i sista minuten kunde göra rågsådden. Från rian ljödo slagorna muntert, den ena toma halmkärfven efter den andra kastades ut, men behållningen därinne på det varma lergolfvet var skrämmande knapp.

Esa Toukola stod en disig septembermorgon i sin riefarstu och blickade dystert bort öfver den gulnande löfskogen. Barhufvad och barfota i sotiga lärftsbyxor och trasig skjorta pustade han ut efter det ansträngande arbetet därinne i hetta och rök.

Huru man skulle komma till rätta öfver nästa vinter, var något, som han ej begrep. Halfva åkern

var redan tröskad, och spannmålen därifrån kunde möjligtvis förslå för två månader. Hafren hade frosten bränt, den fick man alls ej räkna på; en enda tunna kunde man måhända rädda åt Sirkka, det lilla stoet. Det hade varit svårt redan sista vintern att slå sig fram; huru det nu skulle gå, visste Gud allena.

Ångest sammansnörde hans strupe, då han tänkte på barnen . . . Att vara far och ej kunna ge dem bröd, när de hungrade! Det hade ännu ej händt honom, huru knappt de än haft det, men nu stod nöden sannerligen för dörren.

Fraktresor lönade sig ej mera, sedan järnvägen blifvit färdig. Och den kalla våren hade förstört orrkullarna i skogen. Esa var en utmärkt skytt; med sin trogna Vihuri brukade han hela hösten ströfva omkring i trakten. De Petersburgska fågeluppköparena betalade bra, och Esa hade tur med sin jakt. Men i år blef det slut äfven med den förvärfskällan, ödemarken var som utdöd.

Han hade sökt förmå två kamrater i kyrkbyn att slå sig ihop med honom till ett skyttelag för att täfla om sportklubbens pris. Men de skulle nog inte låta öfvertala sig, man hade ej lust att riskera sitt markstycke i skytteafgift.

Men Esa öfvade sig flitigt i målskjutning. Han ritade med sot en svart blink i en ladvägg och slösade bort sitt sista bly på den — någon

orrjakt kunde ju ändå ej komma i fråga denna höst. De stora prisen på tvåhundrafemtio och trehundra mark lekte i hans håg. Vann han någotdera af dem, var det slut med nöden. Lyckades han ej — ja, då fick Herren råda, ty Esa såg ingen utsikt att komma igenom eländet.

* * *

Det var en förmiddag i medlet af oktober. Solen sken, men där låg öfver näjden en prägel af dödligt lugn — naturens sista, bleka småleende, innan hon slumrar in i vintersömn.

Löflösa alar speglade sig i det mörka skogs-träsket; äfven den minsta kvist aftecknade sig däri med stel tydlighet. Affallna ruskor, som lågo öfver strandbädden och doppade grenarna i vattnet, förvillade synen, ty man kunde ej afgöra hvar föremålet upphörde och spegelbilden tog vid, så orörlig och klar låg den där.

Från björkhagen ljud blott trastarnas hesa kraxande, och på den öppna, släta ängen därinvid gömde sig syrsan tyst och frusen i den glesa, saftlösa grässtybben.

Längs skogsspången kom gående en grupp män. De tillhörde en högre samhällsklass, endast en af dem bar bondens grå vadmalströja, och han höll sig förläget efter de andra. I hälarerna på honom tassade en hund, lika besvärad af den främ-

mande omgifningen som hans husbonde. Blanka gevärspipor blixtrade i solen, och det högröstade samtalet ljöd gladt.

Man gjorde halt på ängen, midt emot sex hvita måлтаflor, som stodo uppställda i rad nedanför en skogsbacke, i hvilken kulorna skulle stanna, antingen de slogo genom taflan eller hvisslande susade förbi.

— En präktig dag för prisskjutningen, den kom som bestäld!

— Ja, vi hade tur den här gången.

Vid en buske dukade man upp några vinflaskor och glas. Korkarna drogos till hälften ut, allt skulle vara klart att dricka skålen för den bäste i skyttelaget, så snart resultatet blifvit känt.

Distansen på etthundraåttio meter uppmättes, skyttarna ordnade sig i ett led, och kontrollanterna begåfvo sig till taflorna för att anteckna skotten.

— Jag tror jag tar mig en knäpp på förhand sade en af herrarna, jag är så darrhändt i dag. Nå, Toukola, ska' det vara en styrketår, innan vi fresta på? inbjöd han vänligt sin granne.

Esa kom sig ej för att tacka, han fick blott fram ett lakoniskt „inte nu“. En iakttagare hade måhända fäst sig vid att hans ansiktsfärg var blekare än vanligt och draget öfver munnen stramt. Eljes föreföll han lika lugn och oberörd som alltid.

Vihuri satt hopkrupen vid hans fötter, han

kunde ej förmås att aflägsna sig ett steg från sin husbonde. Hans uppåtstående, strutformiga öron tycktes uppmärksamt följa med hvart ord som växlades, och de kloka, gula ögonen förrådde plebejens utpräglade misstroende mot herremannaklassen.

Man gaf tecken att börja.

Det ena skottet aflöste det andra med endast några sekunders mellanskof. Sist kom turen till Esa.

Denne hade ännu aldrig i sitt lif filosoferat öfver något. Han tog dagen som den kom, på sitt praktiska sätt, utan några öfverflödiga tankar. Men nu var han säkert svag i hjärnan af idel spänning, ty han gjorde plötsligt en jämförelse mellan sig och sina skyttekamrater. Skulle en af de där herrarna vinna pris, visst ginge alt åt till vin och öl och festligheter, hvaremot det för honom själf och hans familj gällde lifvets uslaste nödtorft.

Det var en enkel tanke, som ej utmynnade i socialistiskt-djupsinniga förgreningar, men den lockade dock ett underligt löje på hans tunna läppar, och den grofva handen grep fastare tag om bössan. Det gällde att försvara hemmets härd.

Hade han någonsin hört historien om Wilhelm Tell, skulle han i detta ögonblick känt sig befriudad med honom. Äfven Esa hade ju år för år kämpat en förtviflad kamp mot sitt lands bitt-raste fiende och slutligen nödgats sträcka vapen. Äfven för honom berodde det nu -- dock ej på

ett skott utan på *fem*. För hvarje kula, som i minsta mån afvek från sin föreskrifna riktning, slöto sig kanske ett par barnaögon i döden, icke den död, som krossar ögonblickligt med det mördande lodet, men den som smyger sig på en af svält och feber härjad liten varelse.

Kontrollanterna antecknade serien, och skjutningen fortsattes.

Den smattrande gevärselden väckte ekot i de skogiga höjderna långt bortom sjön; trastarna flydde förskrämda med snabba vingslag inåt ödemarken, och från hagen som gränsade till ängen hörde man det dofva galopperandet af hästar, hvilka närmade sig gärdet för att rekognoscera och vid första skott åter rusade i väg med lyftade svansar.

Andra serien gick. Esa laddade på nytt, medan Vihuri tryckte sig tätt intill honom.

Ingen yttrade ett ord, ej ett ljud förnams; endast kontrollanternas halfhöga röster, där de undersökte taflorna, och dånet af hästarnas tunga hofslag.

Tredje och fjärde serien voro skjutna, blott den sista återstod. Svetten sipprade fram på Esas panna, medan han laddade. Vihuri småtjöt vid hans fötter och gäspade af idel nervositet.

Han höjde bössan, men nu darrade armen. Han fick för sig Majus bleka, lilla ansikte, bråd-

moget och allvarsamt . . . Men han betvang sig åter och lade an.

När han stälde bort geväret, var han krit-hvit och skälfde i knäveckan. I nästa ögonblick skulle man få del af skjutningens resultat. —

— Toukola kan vara säker om första priset; så väl har ännu ingen skytt i Finland lyckats.

En glädjeblixt bröt fram ur Esas små, djupt-liggande ögon och smalt bort i ett fuktigt skim-mer. Och han utbrast med impulsiv värme, enkelt och innerligt:

— Så föll då solskenet en gång in också i *mitt* pörte! Hade ej Gud hjälpt oss nu, skulle vi under vinterns lopp fått lämna hem och härd.

Skamsen öfver den rörelse han förrådt, ville han strax skynda bort.

Ett glas vin kunde man med möda förmå honom tömma med skyttekamraterna, sedan fick åtrån att bege sig af åter makt öfver honom.

— Gumman min lär nog ta till lipen af bara glädje, då hon får veta det här, sade han med ett stilla, inåtvändt löje.

Med bössan mellan knäna åkte han bort längs landsvägen i sin skakande karelska schäs. Sirkka sneglade oafbrutet på piskan, som likt ett Damoklessvärd hängde öfver henne och elektrise-rade henne, utan att dock vidröra den knotiga ryggen.

Först när stugans grå tak tittade fram mellan de löflösa björkarna, beskref snärten en hviande båge i luften och dref stoet i fullt galopp uppför ledet och mot den öppna grinden, medan Vihuri storskällande sprang förut.

April 1893.

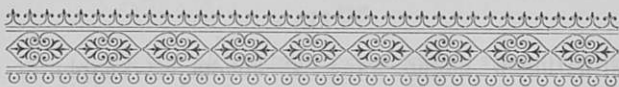

DOKTOR. CEDER.

that will result in the most
and an excellent method of control of the
people that I have seen in any other
country. Nothing more than the total
control of the population really.

DOKTOR CEDER

Kollegan i matematik och naturvetenskaper vid lyceet i Viborg, doktor Emanuel Ceder, är sysselsatt med att ordna de papper och böcker, som ligga hopade på hans skrifbord.

Hvartill tjänar det väl mera att han arbetar på sin vetenskapliga afhandling — bäst att kasta altsammans i elden!

Hans rörelser äro matta, energilösa. Vid munnen har skurit sig in ett djupt veck, hvilket ännu i går ej fans där; åtminstone framträdde det icke då så tydligt som nu. Hans ansiktsuttryck bär denna stämpel af stilla sorgbundenhet, som alstras af ihängsen missväxt på lycka, i synnerhet då den, som drabbas däraf, ej mera är ung och trotsig, utan tillkämpat sig resignationens svår-lärda konst.

Han står vid tröskeln till gubbåldern. Hvarje rörelse uttrycker en önskan att, så obemärkt som möjligt, slinka igenom det bullrande lifvet. Dess gräl och bråk ha alltid skrämt honom. Fordrar

situationen någon gång af honom ett snabbt afgörande, en rask handling, drar han sig förskräckt undan, tacksam, om någon annan besluter och ordnar för honom. Och hans osällskaplighet har med åren gjort honom altmera tafatt, skygg och distrait.

Pojkarna i skolan kalla honom „mösset“ och förljufva sitt lif med att plåga honom. Endast rektorns stränga disciplin kan i någon mån stäfja deras uppfinningsförmåga. —

Då bordet slutligen är ordnadt, drar han en halfkväfd suck och slår sig ned i soffhörnet, där han trött sjunker ihop.

Denna plats söker han upp ibland, när arbetet ej vill gå och ensamhetskänslan faller tung öfver honom. Men i dag mänger sig med den äfven mycken bitterhet. Och under de långa timmar, som nu följa, passerar hela hans förflutna lif revy för hans minne, för att drunkna i samma sorgsna stämning, som nu beherskar honom — —

Ensam borde han ju i själfva värdet icke vara — han har ju barn, en begåfvad, ung son på tjugu år och en vacker dotter, talangfull och firad.

Och hans hustru sedan! Så ungdomlig och ståtlig som få vid hennes ålder!

— Emanuel Ceder hade aldrig kunnat få en fru, som passat honom bättre än Hilma Bunge, var det allmänna omdömet, när han gifte sig.

Detta äktenskap var förut bestämdt af hela världen. Åtminstone hade Emanuel personligen intet annat besvär därmed än tiga och samtycka till alla arrangemanger. Far, mor och syskon, svärfar, svärmor och svägerskor uppgjorde med glädtig ifver hela förbundsfrågan.

Han fogade sig gärna däri, ty han älskade ju henne. Han beundrade den handlingskraftiga, oförskräckta natur, som blixtrade fram ur de bruna ögonen, den retande ungdomsfriskhet, som leendet förrådde — hon var ju hela tjugu år yngre än han.

Hon rörde sig så vant och ledigt i detta för honom främmande element, som man kallar sällskapslif, gled fram så mjukt som fisken i vattnet. Med en världsdams säkerhet emottog hon den hyllning man egnade henne, medan han stod och hängde vid dörrposten, tafatt och besvärad, med sin tunga ballast af vetenskaplig lärdom.

Emanuel och Hilma passade så makalöst bra tillsammans, sade alla. Han var löjligt opraktisk och konfys; hon åter tilltagsen, med en alt beherskande, klart genomskådande blick. I öfverensstämmelse med den lag, som sammanför tvänne ytterligheter, fäste hon sig vid den lille, förläste doktorn och skänkte honom sin kärlek, men i hennes sätt mot honom låg på samma gång något beskyddande öfverlägset.

Då den unga frun gjorde sitt inträde i det

nya hemmet, var det själfallet, att regeringstyg-larna råkade i hennes händer. Hon fann samma glädje i att herska och befalla, som en ung, kraftig gymnast erfar, då hans starka muskler villigt lyda honom.

Doktorn åter var nöjd därmed, han hade ju aldrig tyckt om att befatta sig med praktiska göromål. Till en början frågade han sin hustru om råd i hvarje småsak och slutade med att på sätt och vis begära tillstånd, hvad han än företog sig.

Och så kommo barnen till. På dem tillämpade modern sina uppfostringsprinciper fullkomligt enväldigt. Fadern fick alls ej blanda sig häri.

— Befatta dig inte med saker, som du ej förstår! — Tonen var halft skämtsam, halft irriterad.

Han tilläts blott att deltaga i deras lekar, hvarvid han ställde sig på kamratlik fot med dem, undergifven „högsta makten“, som efter någon timme brukade bestämma:

— Seså, nu kan det vara nog.

Med barnets snabba instinkt och observationsförmåga förstodo de små redan vid tio års ålder att pappa var deras jämlike, hvaremot de sågo upp till mamma som till det skönaste och fullkomligaste ideal jorden bar och den, från hvilken all god gåfva kom.

Ännu några år, och fadern stod ej mera på kamratlik fot med dem — de hade vuxit honom öfver hufvudet. Alt mera tyst och inbunden gick han omkring i sitt eget hus, förbisedd af alla.

Han längtade efter kärlek och förstående, men hans slutna natur dolde omsorgsfullt detta behof. Hans hustru trodde om honom, hvad hela världen trodde: att han var en veritabel bokmal, ett beskedligt original, som hälst önskade få vara i fred. Och hon lät honom vara i fred, utan att närmare söka tränga in i hans väsen. I likhet med de flesta sangviniska naturer hade hon svårt att hos andra upptäcka det, som döljer sig på djupet.

Då barnen vuxit upp, delade modern sin makt med dem, och tremannarådet styrde gemensamt. Hon afgudade dem båda, i synnerhet sonen. Ingenting var godt nog åt honom. Köksan fick göra de största ansträngningar på det kulinariska området, då Ivar under ferierna vistades i hemmet. Han var ju van vid de fina värdshusrätterna i hufvudstaden — funne han maten dålig här hemma, skulle han vantrivas.

I morse hade han just anländt från Helsingfors för att tillbringa sommarmånaderna i landtligt lugn på föräldrarnas villa invid Viborg. Och Sigrid, som vid musikinstitutet utbildade sig till sångerska, hade också kommit.

Fadern kände sig smått generad, när han omfamnades af den elegante, långe mannen och den vackra, unga damen. Han var nästan nöjd att de ej skänkte honom någon synnerlig uppmärksamhet, bara ett nonchalant „hur står det till, pappa?“

En stund betraktade han dem på sitt tankspridda sätt och lyssnade till deras ifriga samtal med modern om konstexpositionen och teatern och konserterna. Sedan smög han ljudlöst sin väg och gräfdde ned sig bland sina papper och böcker.

Men det gick ej att arbeta i dag, han var så besynnerligt nervös. Det var säkert därför, att han fått vänta tre timmar på sitt morgonkaffe, emedan de unga anländt först klockan tio och köksan fått order att ej servera det förr.

Just då han lyckats fördjupa sig i sina böcker, öppnades dörren, och hans hustru inträdde jämte sonen.

— Emanuel, gå du ut i trädgården och friska upp dig med en promenad på någon timme. Ivar har ej sofvit en blund i natt på tåget och behöfver ta sig en lur, och i hans rum fins så mycket flugor.

Doktorn letade lydigt efter sin hatt och käpp och stod i begrepp att draga sig undan.

— Usch, hvad här är hett och instängdt!

Ivar stötte upp fönstret, och fadern såg förfärad en stapel böcker från fönsterbrädet för-

svinna ut på gården. Den unge mannen beredde sig makligt att gå ut efter dem.

— Låt dem vara, gulle barn, nog plockar pappa upp dem sedan. Lägg dig nu bara, att din hufvudvärk går om. Lämna fönstret öppet, så får du frisk luft. Pappa är så rolig med sina inbillade reumatiska känningar, därför håller han sin kammare så här stekhet.

Medan doktor Ceder med små, afmätta steg vandrade upp och ned för allén, sysslade hans tankar med det vetenskapliga arbetet, en frukt af års-långa studier. Det var nästan färdigt nu, men förr än han publicerade det, borde han nödvändigt resa ut för att på något större laboratorium göra fysikaliska experimenter.

Denna plan hade under många år utgjort hans dolda glädje. Han hade med möda och uthärdanden lagt undan en rund summa för resan och redan i smyg hört sig för angående vikarie. I september ville han bege sig af, men hade i det längsta uppskjutit att tala med sin hustru härom, af fruktan för motstånd.

Där kom hon emot honom längs sandgången, stickande på sin röda strumpa. Om han nu skulle göra slag i saken! Han beslöt att inleda samtal, men hon förekom honom.

— Tänk dig, Manne, direktorn vid musik-institutet har sagt att Sigrid är en af hans bästa

elever och med tiden kan bli en framstående sångerska. Därför måste hon resa ut i höst. Den summa du deponerat i Föreningsbanken borde du säga upp i god tid, ty statsanslaget hon kan räkna på förslår ej långt.

Han stannade tvärt. Handen, som höll om käppens krycka, darrade märkbart, och han mumlade i afbrutna ord:

— Ja-a, jaha . . . jag hade eljes ämnat ge ut min afhandling i höst och själf behöft pengarna till en studieresa . . .

-- En studieresa?

Det var en ovälkommen öfverraskning, men hon fann sig och fortsatte inställsamt smekande:

— Du kan ju resa ett annat år, din boklunta kan godt vänta litet, så ligger den till sig.

I förbifarten plockade hon vårdslöst bort en spindelväf, som fastnat vid hans axel.

Hans sköna förhoppning låg grusad, jämnad med jorden. Det kändes så underligt tomt, som om alt lif omkring honom dött ut.

En ögonblicklig lättnad erfor han visst vid tanken på, att han ej längre behöfde begära tillstånd af sin hustru att få begagna sina egna pengar. Men hans kära arbete! Hela hans lif! Skulle han nödgas vänta nu — han höll redan på att åldras! Dock, det gällde ju barnet!

Nedtryckt vandrade han vidare; det var som om en blytyngd lagt sig i fötterna.

Sedan han under ett par timmars tid kretsat utanför boningshuset och oupphörligt tittat upp i fönstret, om ej unge herrn redan stigit upp, möttes han af den efterlängttade synen af Ivar i skjortärmarna och med oordnad tår, där han högljudt gäslande sträckte på sig.

Likt en fågel, som drifvits från sitt bo, men plötsligt finner det öfvergifvet af inkräktaren, skyndade doktorn att återintaga sin kammare. Och nu fick han förbli i ostörd besittning af den.

Vid middagsbordet var stämningen glad, d. v. s. de andras — *hans* stämning brukade man numera aldrig ge akt på, mer än om han varit en möbel.

Han satt sluten som vanligt, men observerade mera än vanligt. En stor motgång, ett grusadt hopp skärper reflexionen. Och hans sinne blef alt bittrare, medan han begrundade.

— Mamma, nu får du höra något lifvadt! Några kamrater afhämta mig här i medlet af augusti, och så bär det af upp till Vaala för att meta lax, utbrast Ivar, hvars hufvudvärk gudske-
lof försvunnit.

Doktorn såg upp med sin närsynta blick.

— Hvarifrån tar du pengar därtill? frågade han hastigt.

— Nog hittar man väl på råd, svarade Ivar morskt, men med en obehaglig förkänning af, att fadern måhända skulle vägra honom den summa han hoppats på. —

Efter middagen knackade det på dörren till doktor Ceders studerkammare.

— Stig in.

Det var hans hustru.

— Stör jag dig, Manne? Jag ville eljes tala ett par ord med dig. Du kan väl begripa, att Ivar ej kan trifvas här på samma fläck hela sommaren, utan något jämnårigt sällskap . . .

Hon tvärtystnade förvånad, ty doktors blick hade fått ett spändt uttryck, sådant hon aldrig varsnat. Men hon vidtog genast:

— Trehundra mark tror han sig behöfva, och det är bra litet för en så lång färd, men han är sparsam, vår kära Ivar. Du nekar väl ej honom den obetydligheten, tillade hon med öfvertalande inställsamhet. Det vore tråkigt, om han ej hunne med sitt sällskap, då de nu engång kommit öfverens.

— Han behöfver ej alls resa, hvarken med det sällskapet eller med något annat, svarade doktor beherskad. Jag har inga pengar.

— Inga pengar?

Hon antog en road uppsyn och fortfor i det hon inlade en smeksam vibrering i tonfallet:

— Visst har du pengar, Manne lilla — om också Sigrid kommer att behöfva en del, så blir det ju öfver. Det kan väl inte i all världen brådska så förfärligt med din resa, du kan ju vänta litet med den!

Nu blef Emanuel Ceder häftig för första gången i sitt lif. Tanken på den stora missräkning han själf i all stillhet lidit gjorde honom ursinnig.

— Vänta? . . . Ja, naturligtvis är det jag, som skall vänta . . . skrek han med sin tunna röst.

Han ville fortsätta, tala ut för en enda gång, tala om all den förödmjukande hänsynslöshet, hvarmed de alla bemötte honom, men sinnesrörelsen kväfde hans stämma.

Doktorinnan hade aldrig sett honom sådan. Men hans häftighet skrämde henne ej, den gjorde honom snarare löjlig i hennes ögon, på samma gång hennes hersklystnad kände sig synnerligt retad. Hon afbröt honom kallt:

— Blir du brutal ännu till?

Ett styggt leende gled öfver hennes drag.

— Själf nekar du dig ej en enda njutning, den otäcka pipan hänger i din mungipa hela dagen. Men barnen unnar du ingenting. Det är sannerligen afskyvärdt!

Hon slog dörren efter sig med en smäll.

Och från rummet bredvid hörde han hennes upprörda röst, som underrättade sonen om utgången af samtalet.

Och han hör den ännu, där han sitter och stirrar framför sig, nedtyngd af sin ensamhetskänsla, medan glasögonen gång på gång fördunklas.

— Kan du tänka dig, pappa vägrade att ge dig pengar! Och så blef han grof till på köpet! Känn hur jag darrar, så uppskakad är jag . . . En sådan inbiten, gammal egoist!

INNEHÅLL

	Sid.
Dagligt bröd	1
Nidingsdåd	11
När aftonen skymmer	29
Ansvar	41
Ett namn	57
Adrienne	65
Ur en sångerskas dagbok	81
Prisskjutning	99
Doktor Ceder	109

På samma förlag har förut utkommit

EN MISSTANKE

af LILLY LONDEN

Pris: 2 mk 75 p.

Ur prässens omdömen:

„Med fröken Lilly Londen har inom vår vitterhet framträdtt en stor och äkta talang. — — — Fröken Londens berättelse har växt fram ur ett betydande grundmotiv — en ädelt anlagd natur, som af omständigheterna drifves till brottet — och detta motiv har hon genomfört med en konstnärlig konsekvens, som ger boken dess stora styrka. — — — Historien och karaktäristiken i fröken L:s bok höja den öfver mängden, förträffligt behandlade som de öfverhufvudtagget äro.“

E. G. i Nya Pressen.

„Händelserna utveckla sig konsekvent ur hvarandra, och författarinnan har med mycken talang genomfört den psykologiska karaktäristiken. — — Själfva kompositionen är öfverhufvud så väl genomförd, som blott i redan mognade författares produkter. — — — „En misstanke“ kvarlämnar i sin helhet intrycket af en obestridd talang, en talang, som genast vågat ställa en mer betydande uppgift för sig och förmått lösa den på ett sätt, som röjer själfständighet och verkligt konstnärligt kynne.“

O—o i Hufvudstadsbladet.

„Rec. grep i boken utan en aning om hvad den hade att bjuda. Intresserad från första början, genomläste han boken med verkligt nöje. — — — Språket är ej blott korrekt, utan också målände och uttrycksfullt. En massa små och i de flesta fall lyckligt återgifna iakttagelser bidraga till att gifva såväl karaktäristiken af personerna som naturskildringen ett tilltalande behag. Härtill kommer att förf. ej breddt ut dessa detaljer, utan i de flesta fall lyckats med få ord „slå hufvudet på spiken.“

G. C. i Åbo Tidning.

„Slutomdömet om boken blir att den är underhållande och ledigt skriven och gör ett helgjutet intryck, särskildt hvad karaktärsteckningen beträffar. Författarinnan har med densamma eröfrat sig en ingalunda undanskynd plats bland våra svenskspråkiga författare.“

— s. i Wiborgsbladet.

Till dessa uttalanden i våra förnämsta tidningsorgan föga vi såsom en kuriositet följande af fru I. L.—d i Finsk Tidskrift:

„Då våra främsta författare mestadels lysa som rent negativa förtjänster på bondenovellens område och knappast uppfylla det första vilkor man ställer på enhver konstnärlig produktion: att icke vara altför tråkig, är det ej att undra öfver om en nybörjare ej kan väcka så synnerligt intresse på detta gebit. Öfver någon betydande talang förfogar frk. L. icke.“ (!)

Gov. sköml. 1.
Londen

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOELMA

120 102 1183

B602

+

